

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Variarvm Lectionvm Libri Dvo Theodori Canteri
Vltraiectini**

Canter, Dirk

Antverpiæ, M. D. LXXIII.

Liber Secvndvs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70886](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70886)

THEODORI CANTER
 VARIARVM LECTIONVM
 LIBER SECVNDVS.

Pythagoræ symbolum, à nemine hacten
 obseruatum, è tenebris erutum.

CA. I.

QVEMADMODVM Superiorum
 brum, Sophoclis auctoritate adducit
 præclara & illustri materia, vobis
 à Musis, digno Philologis initio
 sumus; ita non inconueniens fuerit, à Musis &
 librum ordiri: quod futurum spero, si præclarum
 & elegans quoddam symbolum, in quo Musarum
 laudes continentur, à Pythagora prolatum, &
 nullo hactenus, quod sciam, obseruatum, in medium
 adduxero, explicuerog. Symbolum autem Pythagoræ
 ricum tale est:

Μέσας ἀσπίνων ἠδέϊς ἠγείδης. quo signifi-
 tur præferendam longè esse simplicem veritatem
 iucundis & dulcibus, sed pernitijs sermonibus
 libus vtuntur Sirenes. De Sirenium cantu hic
 quam velle post alios, attexere; hominis effect
 otio & litteris abutentis: quare de Sirenibus
 nunc dicemus. Sed iam auctores, qui eo symbolum
 vsi sunt, audiamus. Primum quidem adducit
 hoc symbolum à Clemente Alexandrino Theologo

Ant. Mur
 varia Lecti
 LIII
 25

antiquissimo & doctissimo, cuius hæc sunt verba
 lib. I. Stromatum: Μῆσας σφρηγῶν ἠδείας ἠγείας
 Πυθαγόρας παρανεῖ. τὰς σοφίας ἀσιεῖν μὴ μὲν ἠδο-
 νῆ διδάσκων, ἀπατηλὸν δὲ τὴν ἄλλω διελέγχεον
 ἡμεγεωγίαν. Et Theodoretus libro octavo De cu-
 ratione Græcarum affectionum, sic inquit: Pytha-
 goram illum Samium, cuius apud vos est celebre
 nomen, dixisse aiunt, qui illius vitæ memoriæ προ-
 diderunt, esse Musas Sirenibus præferendas. Ego
 autem, si mos illi fuisset explicito & manifesto ser-
 mone uti, quali videlicet complures Philosophi visi-
 sunt, affirmarem utique illum, ut idiotam homi-
 nem, altiorisq; ullius rei minimè conscium, Musarum
 cantus ac vocem Sirenibus prætulisse. Quia
 vero sunt eius dicta gryphis ænigmatiq; abstrusa,
 scapularum modo, qui marinis fluctibus oscultantur
 per symbola enim sua ille monita proponebat, qua-
 lia videlicet ea sunt, Gladio ignem ne fodicato, nève
 modio insideto, nève caudatrum comedito: Stateram
 ne transilito, & quæ sunt generis eiusdem) idcirco
 illum puto, comptos lepidosq; sermones, Sirenibus
 opinatum esse persimiles: Musis verò quæ nihil in-
 ducti decoris, fugiq; præferentes, nudam veritatis
 formam ostendunt.

Arnobij locus emendatus, & antiqua lectio
 defensa.

CAP. II.

ARNOBIUS libro 6. inquit: Sub Apollinis
 arula quæ Telmessi apud oppidū visitur, Telmessum
 esse

esse conditum vatem, non scriptis constantibus indicatur Agesarchi? Ptolemaeus Philopator quem edidit primo, Cinyram regem Paphi cum familia sua, imò cum omni prosapia in Venera templo situm esse, litterarum auctoritate declaratum hunc locum interpunxit & emendavit Sigismundus Gelenius. Ego hunc locum sic legendum interpungendum puto: Sub Apollinis arula quae Telmessi apud oppidum visitur, Telmessum esse conditum vatem non scriptis constantibus indicatur Agesarchi Ptolemaeus de Philopatore quem edidit primo. Atque hanc meam lectionem comprobatur exemplar Romanum, in quo sic scriptum habetur sine ulla distinctione, quod ibi non est nouum. Apollinis arula quae Telmessi apud oppidum Telmessum esse conditum vatem non scriptis constantibus indicatur Agesarchi Ptolemaeus de Philopatore. Quare autem hic Gelenius pro Ptolemaeo de Philopatore, posuerit Ptolemaeus Philopator distinctionem nullam video. Eo autem facto videtur quod rase hunc Ptolemaum scripsisse historiam de Philopatore, quod tamen ipsum vel vnus abunde Ptolemaeus docere potuisset, qui multis in locis Ptolemaeus de Philopatore historiam in medium adducit. Atque tamen lectionem iam retinendam esse, satis mihi videor comprobasse: restat solum rationem distinctionis dare. Itaque hic Ptolemaeus ad differentiationem aliorum Ptolemaeorum (multi enim fuerunt Ptolemaei

Ant. Mure
Varia Lecti
LIII
25

vocatus est Ptolemaeus Apesarchi F. Huius rei testes locupletissimos in medium adducam, inter quos non infimum locum obtinebit Athenaeus ille Rhipro-
 sophistarum auctor, qui libro 5. sic inquit; Πτολε-
 μαῖος δ' ὁ τῆς Ἀγισαρχῆς, μεγαλοπολίτης ἄνθρωπος, ἐν
 τῇ δόξῃ τῆς περὶ τὸν Φιλοπάτορα ἰσορῶν. item
 libro primo: κλίης δὲ τῆς οἰνοχόου Πτολεμαίου τῆς
 βασιλέως, ἑπίκλιω δὲ Φιλαδέλφου, μνημονεύει Πτο-
 λεμαῖος ὁ τῆς Ἀγισαρχῆς, ἐν τῇ τρίτῃ τῆς περὶ Φιλο-
 πάτορα ἰσορῶν. item libro decimo tertio: Πτολε-
 μαῖος δὲ ὁ τῆς Ἀγισαρχῆς ἐν ταῖς περὶ τὸν Φιλοπάτο-
 ρα ἰσορῶν. Et quamvis hic vel solus ad probandum
 quod volumus sufficere posset, nolo tamen praeterire
 aliud signum testimonium Clementis Alexandrini Theo-
 logi doctissimi, unde haec transtulit Arnobius na-
 stus, qui sic in Protreptico ad Gentes inquit: Ὁ δὲ
 κλίης τὸν ἐν Τελμωσῶν βωμὸν τῆς Ἀπολλωνος, ὃν
 ἡμεῖς εἶναι καὶ τοῦτον Τελμωσῆος τῆς μάντεως ἰσο-
 ρῶν. Πτολεμαῖος δὲ ὁ τῆς Ἀγισαρχῆς, ἐν τῇ α'
 τῆς περὶ τὸν Φιλοπάτορα, ἐν πάρῳ λέγει, ἐν τῇ τῆς
 Ἀπολλωνος ἱερῶν κινύρας καὶ τοῖς κινύρου ὑπογόνους
 κινύρας. Quis iam adeo & mentis & corporis
 oculis orbis iudicetur? ut neq. animadvertat, neq.
 cognoscat, hanc esse veram & genuinam huius loci
 lectionem, quam nos è tenebris eruimus, quando-
 quidem ille iam dudum veram lectionem oblitera-
 verat? Quare magis est temeritatis quàm pruden-
 tia, auctorum loca ex ingenio velle restituere, &

E

praci-

praecipue ea quae spectant ad historiam. Tamen temeritatis hodie ventum est, ut multi omnino ingenio velint emendare, cum sapientissime non intendant mentem auctoris, & antiquitatis sint impediti.

De furtis Homeri.

CAP. III.

QUANTUM HOMERUS poëtarum primus multis magnam scribendi materiam suggerit, ac ministravit, ut Aeschylus feratur solitus dicitur Tragedias suas exiguas esse partes amplari Herodotus cenarum: & posteri omnes, merito fures nuncupantur. Ipse tamen Homerus eo vitio immunis omnino fuit, quoniam multa ab Orpheo, Musaeo & aliis, qui illi etate antecesserunt, furatus sit. Quae cum haecita sint, non puto me operam lusuriam, sed rei exempla quaedam, quae apud antiquos inter legendum observavi, in medium attulero. Haec enim rem a capite καὶ ὠσπερ ἀφ' ἐστίας arcessamus, primum Iliadis ver sum,

Μῶν ἀφ' ἑδὲ θεῶν πηλνιδάδεω Ἀχλῆος.
Iustinus philosophus simul & martyr in praetextis ad Gentes eum ab Orpheo sumpsisse testatur, qui inquit:

Μῶν ἀφ' ἑδὲ θεῶν Δημήτερος ἀγλαοκάρπου.
Sed praestat integrum Iustini locum adscribere: ἡ ποιητῆς Οἰνεος τῆς ποιήσεως ἀποχράμνος ἐστὶν ὁμοῖα, καὶ τὸ ἐν ἀρχῇ τὸ πολυθεότητος Ὀρφέως ζῆλον

Ant. Mur
Varia Lecti
LIII
28

δῶκεν, μυθωδῶς μὲν πλείονων θεῶν μέμνη, ἵνα μὴ
δῶκεν τ' Ὀρφέως ἀπαίδην ποιήσεως, ἡ δ' ἔτιος ζήλω-
ται πορῶν τῶ, ὡς κ' ἔχει τ' ἀποφύγε τ' ποιήσεως ἔπειτα
τῶν πορῶν αὐτὸν σημεῖον ἔχουσιν τῆ γὰρ Ὀρφέως,

Μῶν ἀφ' οὗ θεῶν Δημήτερος ἀγλαοκαρπεία,
ἐν ἀρχῇ τ' ποιήσεως εἰρηκότος, αὐτὸς

Μῶν ἀείδει θεῶν πηλιπιάδων ἀχιλλῆος,
ἡραφει, ἐλόμβρος, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, ἐν ἀρχῇ, καὶ τῆ
καὶ τῶ ποιῶν ἐπιτεσεῖν μέτερον, ἵνα μὴ δόξη τῶ
τῶν θεῶν ὀνόματος μεμνηθεῖς πορῶν.

Item Orpheo dicente:

Ὡς ἐκνωτέρον ἡ καὶ ῥήγιον ἄλλο γυναικός.
Homerus transmutans dicit:

• Ὡς ἐκ ἀνῶτερον ἐκνωτέρον ἄλλο γυναικός.
Et Museo dicente:

Ὡς δ' αὐτῶς κ' φύλλα φύει ζείδωρος ἀρεσση
Ἄλλα μὲν ἐν μελίησιν ἀποφθίνει, ἄλλα δὲ φύει,

Ὡς δὲ καὶ ἀνθρώπου γῆρῆ καὶ φύλλον ἐλίσσει.
Homerus dicit:

Φύλλα τὰ μὲν τ' ἀνεμον χαμάδις χέει, ἄλλα δὲ θ'
Τηλεθόωσα φύει, ἔαρος δὲ ὀπιγίνε) ὄρη,

Ὡς ἀνδρῶν γῆρῆ ἢ μὲν φύει, ἢ δ' ἀπολήγει.
Et Museo dicente:

Ὡς αἰεὶ τέχνη μέγ' ἀμείνων ἰχθύος ἔστιν.
Homerus dicit:

Μῆτι τοι δρυτόμος ὠξείνη) ἢ ἐβίηφι.
Et Orpheo dicente de Dionysij interitu:

Οἶον δὲ φέφει ἔρνος ἀνὴρ ἐριθηλὲς ἐλαίης

E 4 Χώρα

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Ant. Mure
Varia Lecti
LIII
28

Χώρα ἐν οἰσπόλῳ, ὅθ' ἄλις ἀναβέβρυχεν
Καλὸν πηλιθαῖον, τὸ δ' ἐτε προῖα δόνει
Παντοῶν ἀνέμων, καὶ τε βρύξ ἀνθεὶ λάλῳ
Ἐλθὼν δ' ἔξαπίνης ἀνεμὸς σὺν λαίλαπτι
Βότρυν τ' ἔξερψε καὶ ἔξεταύσ' ἐπὶ γαίᾳ
Homerus hos versus ad verbum transulit
ubi loquitur de Euphorbo, quem Menelaus
cit. Et quae Orpheus in Theogonia de Saturno
Κεῖτ' ἀποδοχμώσας παχὺν ἄνωγα χυμῶν
Ἦρ' ἀνδραμάτωρ.
Ea Homerus Odyss. i. ad Cyclopem transulit.

D. Augustinus illustratus & emendatus

CAP. IIII.

AUGUSTINVS lib. 19. cap. 23. De civitate
Dei, ubi de Apollinis oraculis ex Porphyrio
sputat, inter cetera sic inquit: Sed ad manifestam
veniamus, & audiamus, quàm magnum Deum
cat esse Iudeorum. Ita ad ea quae interrogavit
linem, quid melius verbum sine ratio? Responsum
inquit, versibus, haec dicens. Ac deinde sub
Apollinis versus, in quibus & isti sunt, ut quae
satis est inde decerpam:
In Deum verò, inquit, generatorem, & in
gem ante omnia
Quem tremunt caelum & terra atque mare,
Et infernorum abdita, & ipsa numina per
rescunt.

Quorum lex est Pater, quem valde sancti hono-
rant Hebraei.

Cum ad hunc locum nihil dicat doctiss. vir L. dui-
cus Viues, qui doctissimis commentariis hunc au-
torem illustravit, non videbor operam ludere, si
Oraculi versus Gracos à nobis observatos, in mediū
attulero. Oraculi itaque versus sic se habent, teste
Lactantio, in libro De ira Dei cap. 23. qui sic in-
quit: Apollo Milesius de Iudeorum religione consul-
tus, responso hoc indidit:

Ἡ δὲ θεὸν βασιλῆα καὶ ἄρχοντα θεῶ πάντων
Ὁν ἔμεται καὶ γαῖα καὶ ἄρανός ἡδὲ θάλασσα
Τάρταροί τε μύχοι καὶ δαίμονες ἀμφὶ τούτων.

Et paulo post eodem capite, sic inquit Augustinus:
Denique tanquam mirabile aliquid atque incredibile
prolaturus, prater opinionem, inquit, profecto qui-
buscūq; videatur esse, quod dicturi sumus. Christum
enim dū piissimum pronunciauerunt, & immortalē
factum, & cum bona predicatione eius memine-
runt. Christianos autem pollutos inquit, & con-
taminatos, & errore implicitos esse dicunt: & mul-
tis talibus aduersus eos blasphemis vtuntur. Dein-
de subiicit, velut Deorum oracula blasphemantium
Christianos. & post hæc. De Christo autem inquit
interrogantibus si Deus est, ait Hecate, Quandoqui-
dem immortalis anima post corpus vt incedit, no-
ssi: à sapientia autem absissa semper errat. Viri
pietate præstantissimi est illa anima, hanc colūt aliena

Ant. Mure
Varia Lecti
LIII
28

a se veritate. Deinde post verba eius quasi oraculo
summam contexens: Pysimum igitur virum, qui
quit, eum dixit, & eius animam sicut & aliorum
piorum post obitu immortalitate donatam, & hoc
colere Christianos errantes. Interrogantibus autem
inquit, cur ergo damnatus est, oraculo respondit
Corpus quidem debilitantibus tormentis semper
positum est, anima autem piorum caelesti sedi
Illa autem anima alijs animabus fataliter dedit, quibus
fata non annuerunt Deorum obtinere dona, nec
habere Iouis immortalis agnitione, errore implicari.
Propterea ergo Dijs exosi: quia quibus fato non
nosse Deum, & dona a Dijs accipere, his fataliter
dedit iste errore implicari. Ipse vero pius & in caelestibus
sicut pijs concessit. Itaque hunc quidem non blasphemis
bis, miseraberis autem hominum dementiam ex
in his facile praeceptis, periculum. Hac Porphyrius
ba una cum Oraculis Graecè leguntur apud Euclidem
lib. De demonstratione Evangelica 3. quae hic
cere in studiosorum gratiam non inutile fore existimamus.
Auctoris itaq. verba sic se habent: $\omega\delta\delta\epsilon\delta\epsilon\zeta\epsilon\nu\ \iota\sigma\alpha\iota$
 $\delta\delta\epsilon\zeta\epsilon\nu\ \alpha\iota\nu\ \pi\iota\omega\iota\ \epsilon\iota\pi\omega\iota\ \tau\omicron\ \mu\epsilon\lambda\lambda\omicron\nu\ \chi\omicron\upsilon\epsilon\alpha\delta\iota\ \upsilon\phi\ \eta\mu\iota\sigma\iota\ \tau\omicron\ \mu\epsilon\lambda\lambda\omicron\nu$
 $\tau\omicron\ \chi\omicron\upsilon\epsilon\iota\delta\omicron\nu\ \omicron\iota\ \delta\epsilon\omicron\iota\ \delta\iota\ \sigma\epsilon\beta\epsilon\iota\sigma\alpha\tau\omicron\ \alpha\pi\epsilon\phi\omega\iota\alpha\tau\omicron\ \kappa\alpha\iota\ \alpha\lambda\lambda\omicron\ \mu\epsilon\lambda\lambda\omicron\nu$
 $\nu\alpha\tau\omicron\nu\ \delta\iota\ \phi\eta\mu\omega\varsigma\ \tau\epsilon\alpha\upsilon\tau\epsilon\ \mu\eta\eta\mu\omicron\nu\delta\omicron\upsilon\sigma\iota\ \kappa\alpha\iota\ \alpha\lambda\lambda\omicron\ \mu\epsilon\lambda\lambda\omicron\nu$
 $\delta\pi\lambda\epsilon\gamma\alpha\ \omega\delta\epsilon\iota\ \gamma\omicron\upsilon\omega\ \tau\epsilon\ \chi\omicron\upsilon\epsilon\iota\sigma\omicron\upsilon\ \epsilon\pi\omega\tau\eta\sigma\alpha\tau\omicron\nu\ \epsilon\iota\sigma\iota$
 $\delta\epsilon\omicron\varsigma\ \phi\eta\sigma\iota\nu$

Οτι μὲν ἀθανάτη ψυχὴ καὶ σῶμα θεοβαίον
Γιγνώσκῃ σοφὴν τετιμημένος· ἀλλὰ γὰρ ψυχὴ
Αἰετῶν

ἀνέρος Δυσσεΐη προφερες ἀτη ὄσιν ἐκείνη.

Εὐσεβέστατον ἄρα ἔφη αὐτὸν καὶ τὸ ψυχικὸν αὐτῆς, κα-
δαπερ καὶ τῶν ἄλλων, μὴ θάνατον ὀποθανατιοδῆ-
ναι, ἢν σέβην ἀνοουῶτας τοὺς χριστιάνους. ἐπερωτη-
σάντων δὲ ἄρα π ἐμολλάσθη, ἔχρησεν.

Σάμα μὲν ἀδρανέσω βασάνοις αἰεὶ προβέβη),

Ψυχὴ δὲ Δυσσεΐων εἰς κέρανιον πῶδον ἵζη.

καὶ ὀπλέγῃ μὴ τὸ χρῆσιμον ἐξῆς, αὐτὸς οὐδὲ Δυσσεΐς
καὶ εἰς κέρανις ὡσπερ οἱ Δυσσεΐς χωρήσας ὡς τῶν
μὲν ἐβλασφημῆσας, ἐλεήσας δὲ τὸν ἀνθρώπων σὴν
ἡσυχίαν. *Hactenus ille. Idem in initio eiusdem ca-*
pituli (quod propemodum praterieram) sic loquitur:
Nam in libris quos θεολογίων φιλοσοφίας appellat,
in quibus exequitur atque conscribit rerum ad phi-
losophiam pertinentium, velut diuina responsa. ubi
libenter, (si ullus sit coniectura locus) legerim, pro
θεολογίων, ἐκλογίων. Libri enim Porphyrij philo-
sophi ἐκλογίων φιλοσοφίας sapissimè in testimoniū
adducuntur ab Eusebio, & aliis.

Stobaei loca quaedam emendata.

CAP. V.

LICET praeclaram operam nauarit in Ioannis
Stobaei collectaneis emendandis Conradus Gesne-
rus, vir omnium litterarum peritissimus, non tamē
potuit immensam illud pelagus mendarū exinanire,
praecipuè propter meliorum codicum, eorumq; ma-
ximè auctorum, unde opus tam varium consutū est,

E 4 penu-

Ant. Mure
Varia Lecti
LIII
28

penuriam. Quare nos non grauabimur huic
clori paoniam manum addere, quatenus datur, se-
nando locum vniui atque item alterum. Itaque
capite $\omega\epsilon\iota$ $\delta\gamma\lambda\omega\lambda\eta\varsigma$ leguntur hi versus Euripidi
 $\text{Εὐρυωσία γὰρ πολλὰ ἴσιν ἀνθρώποις ἀνὴρ}$
 $\text{ἔτιμα λέξας, ἥσσορ Ὀυλάωσιν φέρει.}$
quos versus sic vertit interpres:
Sapè aliquis eloquentiã superatus
Licet iusta dixerit, post habetur tamen eloquen-
tiam interpretationem omnino alienam a con-
esse puto: longè enim concinnior & melior lectio
erit, si pro Ὀυλάωσιν legas ἀγλάωσιν . Vt his
horum verborum sensus: Lingua infantia sapè in-
peditum aliquem, etiam si iusta dixerit, & causam
habuerit iustam, tamen minus ius suum obtinet
quam homo eloquens, qui licet iniusta dixerit, &
etiam iniustam causam habuerit, tamen suum ob-
net ius, propter eloquentiam nimirum, ut qui pro
eloquentiam suam iusta & vera, iniusta & falsa
videri facit, & contra. Atque adeo falsum videtur
secundum Euripidem, quod inquit Staius Cecilius,
eloquentiam innocentiam esse, ut est apud Apuleium,
qui sic inquit: Sanè quidem si verum est, quod Sta-
tium Cecilium in suis poematibus scripsisse dicunt,
innocentiam eloquentiam esse. Ego vero profitemur
ista ratione, ac prae me fero, nemini omnium de
eloquentia concessurum. Apud eundem in Sermone
103. leguntur hi versus.

Oia

Οὐκ ἄγαμαι ταῦτ' ἀνδρὸς ἀεισέως
 Ἀγάμεμνον Ἀΐδου. δεῖ δέ σε χαίρειν
 Κἂν μὴ σὺ θέλῃς. τὰ θεῶν ἔτι βεβόμισα,

Οὐκ ὅτι πᾶσι ἔφυς ἀγαθοῖς
 καὶ λυπείῃ. θνητὸς γὰρ ἔφυς.

Hic locus,

quod ignoravit interpres, ex Eurip. Iphigenia in Aulide, ubi longè aliter legitur, sumptus est. Apud Stobaeum autem videntur quadam esse transposita, & inuersa. Apud Euripidem enim Agamemnon statim in initio colloquens cum senex, deplorat statum suum, longèq; beatiorē existimat illum, qui securè & tranquille, etiam ignotus & inglorius vixerit, & qui (ut inquit poeta) natus moriensq; fecellit: quam si qui semper in administranda gubernandaq; republica & regno versans, magnam sibi gloriam, magnūq; nomen pepererat, cūq; senex diceret, esse hoc gloriosum & pulchrum, sed hoc pulchrum, inquit Agamemnon, res est admodum lubrica, & nimis multa secum mala apportans, cui respondit hoc modo senex:

Οὐκ ἄγαμαι ταῦτ' ἀνδρὸς ἀεισέως

Οὐκ ὅτι πᾶσι ἔφυτ' ἀγαθοῖς

Ἀγάμεμνον, Ἀΐδου

Δεῖ δέ σε χαίρειν καὶ λυπείῃ,

θνητὸς γὰρ ἔφυς, κἂν μὴ σὺ θέλῃς

τὰ θεῶν ἔτι βεβόμισα.

Et in serm. De vituperio senectutis hi versus Euripidis citantur:

E 5

A 22

Αλλ' ἢ τὸ γῆρας τ' κ' ἄριστον χαίρειν ἔα,
ἢ τ' ἀφροδίτη τοῖς ἔρασιν ἀχθεῖ.

quos sic vertit interpres:

Sed aut senectus Venerem valere iubet,

Aui Venus agrè fert amatores huiusmodi.

Nos secundum versum hoc pacto legendū censetur

ἢ τ' ἀφροδίτη τοῖς ἔρασιν ἀχθεῖ. sic enim

lius omnia inter se correspondebūt, ut sit sensus, ut
senes odio habere Venerem, aut Venerem senes.

In sermone De assiduitate hic versus citatur:

Οὐκ ἔδ' μοι γὰρ τῶν ἄριστων ἐν χεῖρας χεῖρας.

sic vertit interpres: Nunc sum ignavus, qui pro

teritos labores frustra tuli. legēdum est ἐν χεῖρας χεῖρας

ew, ut sit sensus: Nolo priorum laborum gravia

effundere. Et in serm. De dominis & seruis,

Euripidis versus citantur:

Κρείσσον γὰρ εἶτε δούλον εἶτ' ἐλεύθερον

Τρέφει ἐν οἴκοις ἀσφαλές τοῖς σώφροσι.

quos sic vertit Gesnerus:

Melius est neque seruum neque ingennum

Alere domi tutum est sapientibus. nullo con

sensu: quare puto legendum pro κρείσσον, κρείσσον

id est, meliorem se neque seruum, neque ingennum

alere domi tutum esse sapientibus. & in sermone

De comparatione paupertatis & diuitiarum hic ver-

sus leguntur:

Καὶ θεοῖς μικρὰ χεῖρ' εἶδοντες τέλει

τῶν βεβηκυῶτων ὄντας ὀσβεσέεσσι.

primus
versum

Ant. Mure
Varia Lecti
LIII
25

versum mutilum cum videret interpres, putavit legendum, θεός τε μύρα. Ego rectius & verius legendum contenderim, ἡγή θεοῖσι μύρα, ut etiam alibi scriptum repperi.

Ciceronis loca quaedam illustrata.

CAP. VI.

CICERO libro 1. De diuinatione, Obijciuntur etiā, inquit, saepe formae, quae reapse nulla sunt, spectio autē offerūt, quod cōtigisse Brenno dicitur, & usq; Gallicis copijs, cum fano Apollinis Delij nefariū bellū intulisset: tū enim ferunt ex oraculo haec fatum esse Pythiam: Ego prouidebo rem istam et albæ virgines. Ex quo factum est, ut & viderētur virgines ferre arma cōtra, & niue Gallorum obrueretur exercitus. Oraculum hoc Gracè sic à Suida alijsq; refertur.

Ἐγὼ μὲν μέλλω τούτῳ καὶ λευκαῖς κόραις.

Et libro primo Tusculanarū Quæst. Ergo animus, qui ut eo dico, diuinus, ut Euripides audet dicere, Deus est. Huius Euripidis dicti sic meminit Theon Sophista in Progymnasmatibus, ubi de Chria agit: Εὐριπίδης ὁ ποιητὴς τὸ κατὰ ἡμεῖς ἐκείνου ἐφασκεν εἶναι θεόν. Euripidis autem versum opinor esse hunc, qui legitur inter Monastica Menandri:

Ὁ θεὸς γὰρ ἡμῶν ἔστιν ἐκ ἐκείνων θεῶν.

Idem in 2. de Oratore ad Q. Frat. Sæpe enim audiui poetam bonum neminem, (id quod à Democrito & Platone in scriptis relatū esse dicunt) sine inflam-

Ant. Mure
Varia Lecti
LIII
28

inflammatione animorū existere posse, & sine qua
dam afflatu quasi furoris. Et in primo De anima
tione, Negat sine furore Democritus quemquam
poëtam magnum esse posse. Et Horatius in
poëtica, -- Et excludit sanos Helicone poëtas
Democritus. Platonis verba ex Ione hæc sunt: *ὁ
Ζηνὺς ὁ ποιητὴς ἔστι, καὶ πᾶσι καὶ ἑρῶν, καὶ
ἄλλων οἷοι ποιεῖν, ὅτι αὐτὸν ἐνθεοῦ τε ἔστιν
ἐκφῶν.* Democriti autem verba hæc esse putat
alibi, *ἰτα ἰπυεῖν: ποιητὴς δ' ἄρα μὲν αὐτὸν
καὶ ἐνθεοσμία καὶ ἑρῶν ὁνομαζομένη, καὶ ἄρα
ἰτα ἰπυεῖν.* Idem libro 2. Tusculanarum: Metrodorus quidem
eum perfectè putat beatum cui corpus bene con
stitutum sit, & exploratum ita semper fore. Et
2. Finium: Metrodorus penè aliter quàm Epiku
rū, beatum esse describit his ferè verbis: *ὅτι
ὅταν ἐνθεοσμία καὶ ἑρῶν ὁνομαζομένη, καὶ ἄρα
ἰτα ἰπυεῖν.* Et libro 3. Officiorum: Nam si non modo vitia
sed vita omnis beata corporis firma constitutio
eiusq; constitutionis spe explorata, ut à Metrodoro
scriptum est, continetur. Huius Metrodori sic mem
nit Clemens Alexand. lib. 2. Stromatum: *ὅτι
ἔστιν ἐνθεοσμία καὶ ἑρῶν ἐν τῷ πνεύματι καὶ
αἰτίαν ὡς δὲ δαιμονίαν ἢ ἐν τῷ πνεύματι
ἄγαθον (φροσὶ) ψυχῆς τί ἄλλο, ἢ τὸ σαφὲς ὄν
ἔστιν κατὰ φύσιν καὶ τὸ ὡς ταύτης πνεύματι
ἔστιν κατὰ φύσιν καὶ τὸ ὡς ταύτης πνεύματι
ἔστιν κατὰ φύσιν καὶ τὸ ὡς ταύτης πνεύματι*
Huius dogmatis meminist & Plutarchus in libro
ὅτι ἐνθεοσμία καὶ ἑρῶν ὁνομαζομένη. hoc modo
inquiens.

inquiens: Οὐδὲν αὐτοῖ μοι δοκῶσιν, τούτων αἰσθό-
 μοι ἢ ἀποπῶν, εἰς τὴν ἄπονοιαν καὶ τὴν δὲ σά-
 θην ὑποφύγει τὴν σαρκὸς, ὡς ἐν τῷ ταύτῳ ἐπι-
 δεῖν πρὸς ἐσομένην καὶ γεγηρημένην, τὴν ἡδέως
 ζῶντος. τὸ γὰρ ἀσάθης σαρκὸς κατὰσημα, καὶ τὸ
 πρὸς ταύτης πρὸν ἔλπισμα, τὴν ἀνεστῆται χα-
 εῖν καὶ βεβαιωτάτῳ ἔχει τοῖς ἐπιλογίσει δινα-
 μοῖς. *Idem in libro qui inscribitur ὑγιεινὰ ὄψα γί-
 γναιμα, sic inquit: ὅτι κερὸν τε καὶ τοῖς πρὸς ἐπι-
 κερὸν ἐδ' ἐν ὠνήσει πρὸς τὴν ὑμνησμένην σαρκὸς ἀ-
 σάθην &c. Huc etiam respexisse videtur Gellius
 lib. nono capite quinto Noctium Atticarum, cum sic
 inquit: De voluptate veteres philosophi diversas
 sententias tenuerunt, atque Epicurus voluptatem
 summum bonum esse ponit, eam tamen ita definit
 σαρκὸς ἀσάθης κατὰσημα.*

Epigrammata duo auctori suo vindicata.

CAP. VII.

DE Corinthijs in Salamina sepultis, hoc Epi-
 gramma incerto auctore adducitur à Plutarcho in
 libro πρὸς τὴν ἠερόδοτου κακοηθείας

Ὡς ἔνε' ἄνδρον ποτ' ἐναίομεν ἄστυ κορίνθου,

Νῦν δὲ ἀνάματος νῆας ἔχει Σαλαμῆς.

Ἐνθάδε φονίσας νῆας καὶ πέρους ἐλόντες

Καὶ μήδους ἱερὰν ἐλλάδα ρύομεθα.

Quod iam nos Simonidi auctori suo vindicamus,
 ut &

ut & hoc quod sequitur apud eundem, de *Alamio*
tio Corinthio:

Quibus A' δειμάντου τάφος, ὃν δὲ πᾶσα

H' ἑλλάς ἐλάβη, ἀμφότερο σέφανον.

idē auctoritate Dionis Chrysostomi Rhetoris
cellentissimi, qui in Corinthiaco hac duo Epigram-
mata nomine Simonidis adducit: eius verba

sunt: Ἡ ἐδοῦτο γὰρ ἐπεσέχετο, ἀλλὰ πρὸ τῶν

καὶ πρὸ Σιμωνίδη, ὃς ἐπέγραψεν ὅτι τοῖς νεκροῖς

ἠέ μοι δῖων, ἐδαμνύοις ἐν Σαλαμῖνι. Ὡς ἔστι

ἔτι. & paulo post: ἔστι δὲ καὶ ἕτερον ὅτι

Σιμωνίδη, εἰς αὐτὸν τὸν στρατηγὸν ἐγράφητο.

ἔτι. Notandum praeterea est, apud Dionem

νῦν δὲ ἀνάμνητος, rectius legi, νῦν δὲ μετὰ τὸν

τοῖς. *Ajax enim fuit Salaminius*. Reliqua

sunt apud Plutarchum, quàm Dionem. Hec

tem Epigrammata eo libentius annotari, quod

ter Simonidea relata non videam à Fulvio Viro

viro ut doctissimo, ita & diligentissimo, beneque

litteris merito.

Aulus Gellius emendatus:

CAP. VIII.

CUM diversa auctorum loca, partim emenda-
re, partim explicare hoc opusculo propositum
sit: non videtur ab hoc auctorum catalogo rejec-
tus Noctium Atticarum scriptor, in quo cum plu-
rima insint menda, tum non levis error est libro 11.
cap. 1.

Ant. Mure
Varia Lecti
LIII
28

cap. 6. ubi de vocabuli *Susq̄, deq̄, agens*, significatione, inter cetera adducit hos versus Lucilij:

Verum hic ludus ibi, *susq̄, omnia deq̄, fuerunt,*
Susq̄, & deq̄, fuere, inquam, omnia, ludus iocusq̄.

Illud opus durum, ut setinum accessimus finem

Ἐπὶ τὸ λοιπὸν,

Ut aiunt, montes *Aetnae omnes asperi Athones.*

Quorum versuum postrema verba mendosa esse, ut dicere est facile, sic contra difficile, veram ex his lectionem elicere, praesertim cum in omnibus editionibus, quas ego quidem viderim, ita legantur.

Ceterum cum aliquando Obertus Gifannius vir doctissimus, mihiq̄, amicissimus (qui praeclearam in hoc auctore operam nauavit, adeo ut posthac plus illi, quam ipsi auctori haecenus quisquam debitus sit) horum versuum scripturam antiquam non eam quidem veram, sed vero proximam, ut in manuscriptis codicibus legebatur, mecum communicasset, visus mihi sum veram & genuinam huius loci lectionem elicuisse. Itaque pro eo quod legitur in vulgaribus editionibus omnibus:

Ἐπὶ τὸ λοιπὸν

Ut aiunt, montes *Aetnae omnes asperi Athones;*
in manuscriptis legebatur,

Ἄπειροι montes *Aetnae omnes asperi Athones.*
 Vbi quid vocabulum hoc Ἄπειροι sibi velit, non est facile explicare, praesertim cum tale in Graeca lingua

lingua non reperiatur. Ego re paulo diligentius
perspecta, unius litterae mutatione, videor
lectignem inuenisse, nimirum sic legendo:

Αιγίλιπτοι montes Aetna omnes asperi
Ad hoc autem probandum, videtur vel unus
rursus sufficere, qui multis in locis sic inquit:

ἦτε κατ' αἰγίλιπος πέτρης. cum loquitur
scopulo aliquo praerupto, & rupe adeo alta, ut
ritudine à capris relinquatur.

Locus Plutarchi & item Apulei emen-
datus.

CAP. IX.

PLUTARCHVS in Erotico de Solone
gislatore sic inquit: ὡς καὶ Σόλων κατέβαλε
λόγῳ καὶ ἔργῳ ἀρρένων παίδων ἀπειπεῖν, καὶ ἔπειθε
φείν. καὶ οὐδὲν δὲ σωφροσύνης γυναικῶν οὐκ ἐπιβίβη
καλὸν γὰρ φιλία καὶ ἀσείων. ἔσθιεν γὰρ οὐδὲν ἔργον
θάπερ τῆς γυναικῶν. ἐπὶ δὲ πλείονα λέγειν
μουρῶν τῆ Πελοποννήσου ἀντιπερὶ σίας ὁ Δαρφίτης
εὖ γε νῆ δ' ἴα ἔφη τῆ Σόλωνος ἐμνήσθη. καὶ ἔφη
αὐτῷ γνώμονι τῆ ἐρωτικοῦ ἀνδρὸς.

Εἰς Δίχης ἐρατοῖσιν ἐπ' ἀνδρσι παιδοφιλίῃσιν
Μηρόν καὶ γλυκεροῦ σώματος.

Huius distichi postremum versum mancum
mutilum esse, quis est qui non ignorat? itaque
opera danda est, ut quam optimè hic hiatus comple-
ri possit. Ego, si quis sit coniectura locus, sic
versum

Ant. Mure
Varia Lecti
LII
28

versum explendum & emendandum putavi,

Μηράν ἰμείεον καὶ γλυκεροῦ σώματος.

Atque hanc coniecturam meam, nō ita multa post,
Athenai quidam locus, in quem casu incideram, cō-
firmavit, qui sic se habet: Ὡς δὲ Σπαρτιάταις, ὡς
Ἀγνων ὄπισθ' ὁ Ἀκαδημαῖκος, ὡς τῶν γὰρ μὲν ταῖς
παρθένους ὡς παιδικοῖς νόμος ἔστιν ὀμλεῖν, καὶ γὰρ
ὁ νόμος δέ τις Σόλων ἔφη,

Μηράν ἰμείεον καὶ γλυκεροῦ σώματος.

Et pro eo quod legitur in primo versu, Ἦς δὲ Ἦς,
doctissimus vir Guilielmus Canterus frater meus
ante quinquennium me admonuit; sibi legendum
videri ἔδ' Ἦς, quam emendationem, quod huic
loco maximè videatur esse oportuna & conveniens;
praesertim cum nulla constet mutatione litterarum,
non dubitavi hic cum studiosis communicare. Sic
autem locus me admonet etiam Apulei quendam
locum eadem opera tanquam una fidelia duos deal-
bantem parietes, nitore suo restituere. Huius itaque
haec sunt verba ex Apologia pro se ipso prima: Fecit
versus Apuleius, si malos, crimen est, nec tamen
id philosophi, sed poetae, sin bonos, quid accusas? At
enim ludicros & amatorios fecit. Num ergo haec
sunt crimina mea? & nomine erratis, qui me Ma-
gie detulistis? Fecere tamen & alij talia, etsi vos
ignoratis; apud Græcos Teius quidam Lacedaemo-
nia & ciuis, cum aliis innumeris & mulier Les-
bia, lascivè quidem illa, tantaq; gratia, ut nobis

F

inso-

Ant. Mure
Varia Lecti
LIII
28

insolentiam linguae suae, dulcedine carminum com-
mendet. Apud nos vero Aedituus, & Portius, &
Catullus. Isti quoque cum aliis innumeris. At phi-
losophi non fuerunt. Num igitur etiam Solone
serium virum atque philosophum negabis? Cui
ille lasciuissimus versus est:

Μηράν ἰμείερον καὶ γλυκεροῦ εἶματτε.
in omnibus autem codicibus impressis vulgo ha-
gitur, hoc modo, μείερον εἶ μείερον. Et ut videretur
graece sensus reuertamur, idem Plutarchus in
dem & libro & loco hos versiculos Aeschylus addi-
cit, cum inquit:

Προσλαβε δὲ τῷ Σόλωνι, καὶ τῷ Αἰχολοῦ λέγοντι
Σέβας δὲ μηράν * εἰ κατηδέσσω
Ὡ δὲ χαρίσει τῷ πικρῶν φιλημάτων.
in versibus, ut omittam in primo versu, desiderat
aliquid, mirum tamen est à nemine hactenus obser-
uatum, pro πικρῶν, πικρῶν in postremo legendum
etiam ipso Plutarcho teste, qui in libro, qui inscribitur
τῷ πῶς ἀν τις δευτέρως τὸ νόημα τῶ φίλα, sic in-
quit: ὡς ἀνέγραψε καὶ σκληροῦ καὶ νεμαστὰ ποιῶν

Ὡ δὲ χαρίσει τῷ πικρῶν φιλημάτων.
Iam cum primum versum in antiquo quodam scrip-
tore sic scriptum inuenissem:

Σέβας δὲ μηράν, ἀγνὸν ἐν ὀπίδωσσο σῶ.
dubitavi versum hunc apud Plutarchum, addita
ἀγνὸν, hoc pacto emendare:

Σέβας δὲ μηράν ἀγνὸν, οὐ κατηδέσσω.

Arnobij antiqua lectio defensa.

CAP. X.

LOCVS Arnobij quem adaucere volui, est ex libro quarto contra Gentes, ubi ille, quem supra nominavi, veram lectionē loco suo deturbauit, suamq; & adulterinam supposuit, malo mehercule exemplo. Sed ipsum Arnobium audiamus, cuius hæc sunt verba, paulo altius, ut melius intelligantur, repetita. Aliant igitur Theologi vestri, & vetustatis abscondite conditores, tres in rerum natura Ioues esse: ex quibus vnus Aethere sit patre progenitus, alter Calo, tertius verò Saturno, apud insulam Cretam & sepultura traditus & procreatus. Quinque Soles, & Mercurios quinque, ex quibus, ut referunt, Sol primus Iouis filius dicitur, & Aetheris habetur nepos: secundus Rhea & Hyperione proditus genitore. Sic hunc locū emendauit, aut potius corrupit, Gelenius, cum antea legeretur, Secundus Regina & Hyperione proditus genitore. Equidem nescio qua ratione impulsus, hunc locum mutandum duxerit, & licet controuersum admodum inter auctores sit, qua ex matre Sol Hyperioni natus fuerit, adeo ut quidam negent constare, & alij aliud dicant, ne sic quidem causa satis idonea est, quare hæc lectio sit reijcienda, imo ea de causa minimè mutanda, & antiqua scriptura esset religiosè seruanda. Sed, meo quidem iudicio, nimis temerè & inconsideratè (quod tamen pace eius dictū sit) in multis locis versatus est.

Nobis quidem religio esset, ita temerè aliquà mē-
re, eaq; de causa antiquam semper lectionē, quā
in nobis est, defendere conamur. Et si (ut ad propo-
situm redeam) hæc lectio nullo auctorum testimonio
corroborari possit, non tamen idcirco, in tantis
sertim sententiarum diuersitate, esset rejecta.

Quanto verò minus iam, cum insigni & præ-
testimonio Diodori Siculi confirmetur. cuius
sunt verba: Οὐρανόθεν μὲν θεογονοῦσι γένεσθαι
δοκῶν ἐν πλείωνων γυναικῶν μετὰ τούτων ἢ πα-
σιν ὑπάρχειν ἐν πταίᾳ, ὄνομα μὲν ἴδιον ἔχουσαν
κασίαν, κοινήν δὲ πάντας ἀπὸ τῆς μητρὸς ὀνομα-
ζόμενοι πταίαν, ἣ δὲ πταίαν, σώφρονα οὖσαν
πολλῶν ἀγαθῶν αἰτίαν ἡρομένην τῆς ἀλλοτρίου
θεωδεύου μὲν τὴν τελούτων ὑπὸ τῆς εὐπαιδείας
γῆν μετονομασθεῖσαν, γένεσθαι δ' αὐτῆς καὶ ἀφ' ἑ-
αυτῆς, ὧν εἶναι δύο τὰς προσκυτάτας πολὺ τῶν ἀλλο-
τρίων ἐπιφανεστάτας, τὴν τε καλεμένην βασιλέαν
ῥέαν τὴν ὑπὸ ἐπίων Πανδώραν μετονομασθεῖσαν
τούτων δὲ τὴν μὲν βασιλέαν, προσκυτάτην
καὶ σωφροσύνῃ τε καὶ σωείᾳ πολὺ τῆς ἀλλοτρίου
φίερονσαν, ἐπιτρέψαι πάντας τοὺς ἀδελφεοὺς,
μὴδεὶς ὄνομα παρεχομένη. διὸ καὶ μετὰ ἀλλο-
τρίων θεογονοῦσθαι μὲν δὲ τὴν πάντας ἀφ' ἑ-
αυτῆς ἰσὺς εἰς θεοὺς μεταστῆσιν. &c.

Ant. Mure
Varia Lectio
LIII
25

Cleme

Clemens Alexandrinus emēdatus & illustratus: item versio eius correctā.

CAP. XI.

CLEMENS Alexandrinus octo scripsit libros Stromatum, omni & eruditione & antiquitate adeo refertos, ut eos nemo pro meritis satis laudare ac verbis extollere unquam dignè possit. Idem tamen ita sunt corrupti ac depravati, ut vel Delio aliquo natatore opus habeant, ad mendā omnia persuadenda: sed quando, ut inquit Comicus, id fieri quod vis non potest, id velis quod possis: Itaque contenti erimus, si quaedam vulnera è multis (quandoquidē totum corpus integritati suæ restituere non licet) sanare possimus. Quare libro quinto Stromatum, ubi poetarum & philosophorum adducit testimonia de uno Deo, inter cetera sic inquit: *αὐτισκότερον δὲ ὁ μὲν βοιωτῆος Πίνδαρος, ἄτε Πυθαγόρειος ὢν, ἐν ἀνδρῶν ἐνθέων ἕως ἐν ματὶ δὲ ματρὶ πνεύματι ἀμφοῦ τῆς ὕλης ὡς θεοῦ ἰδῶσι καὶ ἕνα τῶν τούτων δημιουργόν, ὃν ἀριστέχνην πατέρα λέγει, τὴν καὶ τὰ θεοποιῶν κατ' ἀξίαν εἰς θεϊότητα παραχημῆρον.* Quem locum sic vertit interpres: Magis autē mythicè Pindarus quidem Baotius, ut qui esset Pythagoreus, unum virorum dicens diuinitus afflatorū est genus, ex una autem matre spiramus ambo, tradit materiam & unum eius opificem, quem vocat præclarum & optimum artificem, qui etiam pro meritis progressionem tribuit ad diuinitatem. Vbi

primum quidem Pindari locus à Clemente additus, mendosus est, & sic legendus:

ἐν ἀνδρῶν ἐν θεῶν γένος.

Et hic error licet levis, satis decepit tamen interpretem. Deinde τῆς ὕλης, non est cum sequentibus, cum precedentibus, construendum, ut talis sit sensus, Ex una matre spiravit ambo, nimirum materia. Quare locus Clementis, meo quidem iudicio, sic legendus & distinguendus est: Μιας τε οὐδ' ὁ μὲν βροτώπιος Πίνδαρος, ἄτε Πρωτογενέος ὄν

ἐν ἀνδρῶν ἐν θεῶν γένος. ἐκ

Μιας δὲ πύρομυ

Μαξός ἀμφοτέροι,

τῆς ὕλης. ὧσα δ' ἰδῶσι καὶ ἕνα τῶν τούτου δημογόνος, ὄν

Ἀριστοτέχων πατέρες

λέγει, τὰ καὶ τὰς θεωροῦσιν κατ' ἀξίαν εἰς δημογόνους παρεχρημάζον. Quod dicit, ἀριστοτέχων πατέρες inter ea, quae extant Pindari, nisi mea me fallit memoria, non legitur. Eius tamen dicti etiam Pindarchus aliquotiens meminit, ut libro 1. Symphonicon, ubi sic inquit: καὶ τὸν θεὸν ὁραῖς, ὃν ἀριστοτέχων ἡρώδ' ὁ Πίνδαρος θεωρεῖται. Et contra Strabonem: ὁ δὲ παρῶνος καὶ ὕδατος καὶ θεμίστιος ζῶντος ἀριστοτέχων καὶ Πίνδαρον, οὐδ' ἄρα μὲν ἀπὸ μέρους καὶ ποιμίλον, καὶ πολυμαθῆς, δημογόνος τὸν καὶ τὸν ὄντος. Et in libro qui inscribitur, ἀεὶ τῶν τούτου δημογόνος, ὄν

Ant. Mure
Varia Lecti
LIII
25

δίου βραδέως πτωρομυθίων, sic inquit: ὅτι καὶ ἡ
 ἀρετὴ τῶν ψυχῶν ἰατρική, δίκη δὲ καὶ δικαιοσύνη
 ποροσαροδομήνη, πασάν ἐστὶ τέχνην μεγάλην, ὡς
 μάλιστα ἐτέροις καὶ Πίνδαρος ἐμαρτύρησεν, ἀρι-
 στοτέχνην ἀνακαλέμενος τὸ ἀρχόντα καὶ κρείον ἀ-
 πάντων θεῶν Ἑ. c. Et Clemens in Protreptico: τίς
 ἐνεφύσησε ψυχῶν, τίς δικαιοσύνην ἐδωρήσατο, τίς
 ἀθανάσιον ὑπέσχετο; μόνος ὁ τῶν ὄλων δημιουργός,
 ὁ ἀριστοτέχνης πατήρ τοῖσιν ἀγαλμα ἐμψυχόν ἡ-
 μάς τὸ ἀνθρώπων ἐπλασεν. Pindari versus hæc de
 re, ut diximus, nō extant: nos tamen quæ apud alios
 multa lectiōne comperimus, in medium adducere
 non grauabimur. Pindari ergo verba hæc sunt:

Δωδωναῖε μεγαθενές

ἀριστοτέχνα πάτερ.

τετε Dionis Chrysostomo, cuius hæc sunt, verba in
 Olympico: ὁ πάνυ καλῶς ποιητῆς ὡροσεῖπεν
 ἴππεος.

Δωδωναῖε μεγαθενές

ἀριστοτέχνα πάτερ.

ἔτιον γὰρ δὴ ὡρο-

πος καὶ τελέστατος δημιουργός, χορηγὸν λαβὼν τῆς
 αὐτῆς τέχνης, ἐτὶ ἡλείω πόλιν, ἀλλὰ τὸ πᾶσαν τὴν
 σπαντὸς ὕλην. Hæc sunt verba Dionis Chrysosto-
 mi Rhetoris excellentissimi, qui quamuis non nomi-
 net Pindarum, eum tamen esse, ex iis quæ antè at-
 tulimus, non difficile est colligere, adeo ut quantum
 ad me ne dubitem quidem, Ἑ vel Iouem lapidem
 iurauerim.

LACTANTIVS Firmianus Arnobij discipulus lib. 3. Institutionum cap. 19. ubi de anima & morte agit, inter cetera sic inquit: Quid ergo timemus, nisi autem errare illos, qui aut mortem optant tanquam bonum, aut vitam fugiunt, tanquam malum? nisi quod sunt iniquissimi, qui paucis mala non compensant bonis pluribus. Nam cum omnem vitam per exquisitas & varias traducant voluptates, mori cupiunt, si quid forte his amaritudinis supervenerit, & sic habent, tanquam illis vitam quam fuerit bene, si aliquando fuerit male. Dignant igitur vitam omnem plenamque nihil aliud quam malis opinantur. Hinc nata est inepta illa sententia. Hanc esse mortem quam nos vitam putamus, illam vitam quam nos pro morte timeamus. Sententia haec, quam hoc loco ut ineptam exagitat Lactantius est Euripidis, viri quidvis potius quam inepti: de quo Cicero pronunciare non dubitavit, se singulos eius versus singula testimonia putare. Cuius ergo versus Gracos, quos Lactantius Latinis versibus extulit, non gravabor in medium adducere. Versus igitur hi sic leguntur apud Gracos scriptores:

Τίς δ' οἶδεν εἰ τὸ (λέω μὲν ὅτι κατθανεῖν,
τὸ κατθανεῖν δὲ (λέω ἰσχυρῶς) βεβῆκεν.

Eandem hanc sententiam, etiam pluribus verbis, Euripides alio loco, teste Stobaeo, extulit, hoc modo:

Ant. Mure
Varia Lectio
LII
28

Τίς δ' οἶδεν εἰ τὸ ζῶν μὲν ἔστι, ὃ κέκλιον θανεῖν,
 τὸ ζῶν δὲ θνήσκων ἔστι, πλὴν ὅμως βροτῶν
 νοσοῦσιν οἱ βλέποντες, οἷδ' ὀλωλότες
 οὐδ' ἐν νοσοῦσιν, εἰ δὲ κέκλιον κακὰ.

Versibus duobus Euripidis, superius allatis, hoc modo parodicè usus est Aristophanes in βαζαρχίαι:

Τίς δ' οἶδεν εἰ τὸ ζῶν μὲν ἔστι κατθανεῖν.
 τὸ θανεῖν δὲ δεῖπνεῖν ἢ τὸ καθόλου κώδιον.

Callimachi versus restitutus

CAP. XII.

CIRCUMFERTUR apud auctores versus quidam Callimachicus, quem haec lenus corruptum, nos iam suo nitore restituemus. Atque hic usui venit, quod in multis auctoribus usu venisse, nemo est vel mediocriter in litteris versatus, qui ignoret; nimirum ut glossa pro textu ponatur: quod quo facilius agnosci possit, versum Callimachi, ut vulgò legitur, in medium adducam.

Ἄεϊ τοῖς μικροῖς μίληα διδοῦσι θεοί.

Quo in versu omnino (nisi mea me fallat opinio) glossa in contextum irrupit: quare puto ego (ne sim longus) sic hunc versum legendum esse:

Ἄεϊ τοῖς μικροῖς μίληα διδοῦσι θεοί.

Atque ita legendum esse, unus abundè locuples testis erit Etymologici auctor, qui in dictione μικροῖς, citat partem huius versus, (et legit expresse

F 5 pro

pro μικροῖς μικρὰ, μικροῖς μικρὰ) ut probet
 xdc pro μικροῖς dici.

Phidiam quendam ab se amatum puerum
 habuisse, nomine Pantarcen. deque eo
 Arnobius, Nazianzenus, & Suidas emendat.

CAP. XIII.

EX historiis cognoscimus Phidiam pictorem
 habuisse quendam ab se amatum puerum, nomine
 Pantarcen, quem tantopere eum dilexisse tradunt
 ut cum Olympij Iouis statuam (de qua tam frequenter
 apud auctores mentio est) elaborasset, in Deo
 huius pueri nomen posuerit. Quare cum haec
 sint, mirari satis nequeo, quid quibusdam in
 tem venerit, ut locum Arnobij emendando per-
 terent. Verba Arnobij haec sunt ex libro 6. et
 guntur in vulgatis codicibus: Inter significat
 memoratus Phidias et puerus, cum Olympij formam
 Iouis molimine operis extulisset immensi, super
 digito Pantauches inscripsit pulcher. nomen autem
 fuerat amati ab se pueri, & obscena cupiditate
 lecti: neque ullo metu est aut religione commo-
 tus, Deum nomine prostibuli nuncupare, quin
 exoleti Iouis numen simulachrumq; sacrare. In
 quibus verbis falsè legitur Pantauches, pro Pantarce,
 ut in codice Romano, quae vera est lectio: & qua-
 obrem haec sit mutanda, rationem non video. Haec
 autem esse veram & genuinam huius loci lectio-

Ant. Mure
 Varia Lectio
 LIII
 25

vel uno Clementis testimonio pervincam, cuius hæc sunt verba: ὁ μὲν ἀθλιωαῖος φηδίας, ὅτι τῷ δακτύλῳ τῆ Διὸς τῆ Ολυμπίας ὅπηρά φασ· Πανταρῆος καλὸς ἔχθ καλὸς αὐτῷ ὁ Ζεὺς, ἀλλ' ὁ ἐρωμένης ἦν. Huius etiam facit mentionem Pausanias lib. v. sūm inquit: Quem verò tenia redimitum videas, eum ex ipsa corporis specie, Pantarcen esse suspicantur, Eleum puerum, amore Phidie deuinctum. Idem lib. 6. Post Icium Tarentinum Pantarces victis in lucta puerus erectus est, fuit hic Phidia in amoribus. Et ex his supra allatis illustratur alius locus Pausaniae, qui sic se habet: Puer tenia redimitus Phidie causa, & eximia eius in fingendo solertia non fuit nobis prætermittendus, quòd scilicet neminem alium nouimus, cuius effigiem expresserit Phidias. Nec solum hoc nomen apud Arnobium corruptè legitur, sed etiam apud Gregorium Nazianzenū in suis Iambicis, quos superioribus annis Ioannes Sambucus (vir ut doctissimus & antiquitatis studiosissimus, sic etiam magnum aceruum antiquorum & manuscriptorum codicum, eorumq; magna ex parte nunquam luce donatorum possidens) typis imprimi curauit, per optimum & diligentissimum Typographum amicū nostrum Christophorum Plantinum. Locus autem Nazianzeni hic est:

Τοῖς σφῶν δ' ἐταίροις τὴν ἀφροδίτῳ οἱ σοφοὶ
Μορφέων ὡς θεοῖν τὰ πρὸ σοφίσματα.
καὶ φηδία τὰ παιδικὰ ἐν τῷ δακτύλῳ

τῆς παρθένου γραφέντα πάντ' ἀργεῖ καλός, *ego omnino in ultimo versu legendū existimo, παρθένης καλός. Ad eandem enim superius allatam historiam alludit Nazianz. licet dicat hoc nomen Phidiān posuisse in digito Minervae, & non in digito Iouis Olympi. Ad extremū & apud istam hoc nomen corruptè legitur, cuius haec sūt verba: Πάμνηστια νέμεσις. αὐτὴ περὶ τῆς ἀφροδίτης ἐν Αφροδίτης ἀνάστασι, διὸ καὶ κλάδον εἰς χεῖρα ἰδρύσατο, ὃς αὐτῆς Ἐρεχθίδος μητέρα εἶπε, ὃνομαζομένη δὲ Νέμεσιν καὶ βασιλοῦσαν ἐν τῷ τόπῳ. τὸ δὲ ἀγάλμα φιδίας ἐποίησεν, ἔτι δὲ ἐν γραφῶν ἐχειρίσασθαι ἀγορακρίτῳ τῷ παρὲν ἑμῶν, ὃς καὶ Ὀλυμπιάσι δακτύλῳ τῆς Διὸς ἐπέγραψεν ἀνταρκῆς. καλός δὲ ἢ ἑστὶ ἀργεῖος ἐπέγραψεν αὐτῆς.* *Quem locum sic vertit interpres: Rhamnusis Nemesi. Hac primum dedicata fuit Veneris speciei, eoq; mali ramum gestabat. Dedicavit autem illi Erechtheus matris suae nomine, qua Nemesi dedicabatur, eoq; in loco regnavat: statuam Phidias fecit, cuius inscriptionem coeessit Agoracrito Paro, amico suo, homini formosissimo. Qui & Olympi in digito Iouis inscripsit ἀνταρκῆς, i. sua sorte contentus. Sic interpres ille, homo alioquin doctissimus, mendosum enim exemplar ipsi imposuit. Itaque nos hunc locum integritati suae restituendum putamus, hoc modo: ὃς καὶ Ὀλυμπιάσι δακτύλῳ τῆς Διὸς ἐπέγραψεν, πανταρκῆς καλός. καλός δὲ ἢ ἑστὶ ἀργεῖος*

Ant. Mure
 Varia Lectio
 LII
 35

καλός αὐτός. καλός quod interposuimus esse
huic loco necessarium, quilibet facile perspicere pote-
rit, lectis iis quae supra ex Arnodio & Clemente
Alexandrino attulimus. Nec hoc ulli mirum videri
debet, fuisse omissum, cum id factum sit propter κα-
λός sequens. Scriptores enim magis diligētes quam
docti, putarunt hoc commissum esse, priorum incu-
ria scriptorum, ut unam dictionem bis ponerent,
itaque unum καλός ἐ medio sustulerunt, quod iam
a nobis in suum locum reponendum fuit. Atque
haec haecenus.

Plutarchus & Dionysius Halicarnassicus ab
eodem propemodum errore vindicari.

CAP. XV.

NON opinor nobis vitio vertetur, si saepius doc
nostro libello Plutarchum inferre conati fuerimus,
cum etiam similia ab aliis factitata esse videamus.
Quare non desinā auctori tam deprauato molestus
esse. Itaque in libro περὶ δεισιδαιμονίας sic inquit:
Οὐ γὰρ γῆς ἀντίφραξις ἐν μέσῳ χροιάδης φοβέρον,
οὐδὲ δειδὸν ἐν καιρῷ ποδῶν σμιας πρὸς σελῶν
ἀπαντισάσας, ἀλλὰ δειδὸν τὸ τὸ δεισιδαιμονίας σκό-
πος, ἐμπρόσθεντος ἀνθρώπου συγγεία, καὶ τυφλῶσαι
λογισμῶν ἐν πρῶτοις μάλιτα λογισμῶν δεομέ-
νοις, γλαυκοεὶς γὰρ ἡδὴ κύμασι ταράσσει πόν-
τος, ἀμφὶ δ' ἀνεχθρεῖον ὄρθον ἰσα) νέφος, χημῶ-
νος σῆμα: τὸ ἰδὼν κυβερνήτης. &c. Quo in loco,
quod

quod à nemine adhuc observatum est, γλαυκῆ οὐρα
 δοῖς mendosum omnino est. nosq. ex vestigijs
 quis hoc modo esse legendum putamus, de τῷ
 cabulo tria facientes, γλαυκῆ οὐρα βαθὺς. Atq. hanc
 nostram coniecturam comprobavit insignis quidam
 locus, in quem postea incidimus, qui legitur
 Heraclidem Ponticum, ubi hanc sententiam
 locho tribuit, hoc modo: Ἀρχίλοχος μὲν
 θεῶν κούρῃσι δὲ θεῶν δὲ εὐνοῖς τὸ πῶλε μὲν εἶπε
 θαλαττῶ κλυδῶνι, λεγόντων ὡς ἔπος.

Γλαυκῆ οὐρα, βαθὺς γὰρ ἡδὴ κύμασι πειρατῶν
 Πόντος, ἀμφὶ δ' ἄκρα γυρῶν ὄρθον, ἴσα γὰρ ἴσθμῳ
 Σῆμα χερσῶν. κίχων δ' ἔξ ἀελπίης ὄβρις.
 Notandum autem hoc loco est, videri Archilochi
 integrum poema ad hunc Glaucum scripsisse,
 prius diversis poematibus illius nomen inserens,
 ut videre est ex alio eiusdem poetae carmine,
 à diversis in medium adducitur. Carmen autem
 lud tale est:

Τότος γὰρ ἀνθρώποισι θυμὸς γλαυκῆ λεπίστῃ
 ὄνητοῖς, ὀκώλλω Ζεὺς ἐφ' ἡμέρῃσι ἀγῶν.
 Hic locus me admonet, ut & similem quandam
 cum apud Dionysium Halicarnassem emendam,
 τῶν θεῶν τῶν ἐχθρῶν ἀπομυθῶν δὲ δούτερω, ubi hoc
 ex Euripidis Melanippe profert versus:

Οὐκ εἰμὸς ὁ μῦθος, ἀλλ' ἐμῆς μητρὸς πείθεσθαι
 Ὡς ἐργῶν γαλακτιμορφία.
 quorum postremum nonnulli sic legendum putant.

Ant. Mure
 Varia Lectio
 LIII
 28

Ὡς ἔρανος δ' ἀλαοσα γῆ μορφήν μίαν. quod mi-
hi, ut ingenuè fatear, non probatur. Ego libentius
& verius hoc pacto legerim:

Ὡς ἔρανος γαῖαν ἢ μορφήν μίαν. facilis enim
est lapsus ex αὐτῆς in αλ. Nec Euripides tria unquam,
sed duo tantum elementa constituit, teste Sexto phi-
losopho contra Mathematicos, cum inquit: Ex ter-
ra autem & aethere Euripides, ut licet accipere ex
eo quod dicit:

Aethera canto ipsum, rerum terramq; parentem.
Et Probo, qui in Ecloga 6. Virgilij de elementis
agens, sic inquit: Consentit in numero Euripides,
sua speciem discriminat, terram enim & aëra in-
ducit principia, sorori declaravit. Ad ipsum etiam
testatur Vitruuius lib. 8. cap. 1. Euripides auditor
Anaxagoræ, quem philosophum Athenienses De-
nicum appellauerunt, aëra & terram; eamq; ex cae-
lestium imbrium conceptibus inseminatam, fo-
tus gentium & omnium animalium in mundo pro-
creauisse, & quæ ex ea essent prognata, cum dissol-
uerentur, temporum necessitate coacta, in eadem
redire, quæ de aëre nascerentur, item in caeli re-
giones reuerti, neque interitiones recipere, sed disso-
lutione mutata, in eandem redire, in qua antè fue-
rant, proprietatem. quo in loco dicit Philander (ut
hoc etiam obiter admoneam) doctissimus Vitruuij
interpres, illum intelligere locum Euripidis ex Me-
lanippe, quem nos paulo post adducemus, quod qui-
dema

dem de priori parte facile crediderim, sed in prioribus opinor illū ad hos Euripidis versum esse sippo alluisse, qui sic se habent:

Χωρεῖ δ' ὀπίσω τὰ μὲν ἐν γαίᾳ
Φύβτα ἐς γαῖαν, τὰ δ' ἀπ' αἰθέρα
Βλαστάνοντα γῆς, εἰς ἔρανον
Πόλον ἦλθε πάλιν, θνήσκῃ δ' ἔδεν
ἢ γ' ἠνομήριον, δ' ἄκενός μιν δ'
Ἄλλο πρὸς ἄλλο, μορφῶν ἰδίας ἀπέδεν

Et si has ad prædicandum id quod volumus non ciant, in mediū veniat & Diodorus Siculus, inquit lib. 1. Bibliotheca sue: ἔοικε δὲ αὐτῶν φύσεως ἐδ' Εὐριπίδης διαφορῶν τοῖς ποσῶν μαθητῆς ὡν Ἀναξαγόρου τῆ φυσικοῦ. ἐν γὰρ νύπωη τίδησιν ἔτως,

Ὡς ἔρανος τε γαῖάτ' ἑὶ μορφῆ μία,
Ἐπεὶ δ' ἐχωρίσθησαν ἀλλήλων δίχα
Τίποτοι πάντα κἀνέδωκεν εἰς φάος
Δένδρον, πετρεῖα, θῆρας, οὐς θ' ἄλιον ἔειπε
Γένος τε θνητῶν.

His iam diligenter lectis, quis non videt, si modo litterarum vestigia examinet, huius locum versum Halicarnassem in medium proferre voluisse.

Ant. Mure
Varia Lectio
LIII
28

Hieron

Hieronymus in Epistolis emendatus & illustratus. item Porphyrij locus restitutus, locaque, quæ ex eo Hieronymus transtulerit, indicata.

CAP. XVI.

Nos apum instar omnia omnium scriptorum scripta peruolutamus, ac percurramus, & ut inquit Poëta de se ipso:

*Quo me cunq; rapit tempestas, deferor hospes;
Nunc agilis fio, & merjor civibus vndis
Virtutis vera custos, rigidusq; satelles.*

Nunc in Aristippi furtim præcepta relabor. &c.
Sic etiam nos nunc Historicorum, nunc Philosophorum, nunc Oratorum, nunc Poëtarum, nunc Theologorum scripta, quasi tempestate quadam ac vento impulsæ, delibamus ac degustamus, vndique conquirentes, quod nobis vsui esse possit. Nec est quod quisquã miretur, aut potius calumnietur, nos; qui literas tantum profanas profitemur, etiam Theologis, & illis præcipuis, manum admouere. Sed hoc ut facerem, vel hac unica occasione sum pertractus & impulsus; quod viderem antiquos illos Theologos, qui ex Gentilismo ad Christianismum confluerant, non solum Theologia, sed omnium artium, omnis bonæ litteraturæ, omnis antiquitatis, omnium æniquæ rerum fuisse peritissimos, & ipsam artium, quam vocat, cyclopædiam absoluisse: adeo ut ex illis solum veram antiquitatem & anti-

G quos

Ant. Mure
Varia Lectio
LIII
28

quos ritus (loquor de sacris ethnicorum) discere
ac cognoscere liceat . Illi enim adhuc in paganismo
persistentes , ad intima sacrorum penetralia , ad qua
non nisi initiati accedere possent , & à quibus pre-
phazunt vulgus , ut loquitur poeta , arcebat , &
missi : postea ad Christianismum conuersi , illos pro-
prio , quod aiunt , gladio iugularunt . Sed satis
cufationum . aut rem veniamus . Hieronymus in
epistola 2. aduersus Iovinianum sic inquit : Eran-
Cyzicenus , & Asclepiades Cyprius , atate qua Pro-
gmalion in Oriente regnabat , scribunt e sum carnis
non fuisse . Sic legit hunc locum Marianus Villo-
rius , qui nuper epistolas omnes Hieronymi à
emendatas , & à annotationibus illustratas , in lucem
protulit . In Erasmi editione Euanthes legitur . ne-
te gene . Marianus tamen ad veritatem , si verum
fateri velimus , propius accessit , addita enim litera
N. locus integer erit , ut pro Eanthes legamus Nean-
thes Cyzicenus . Praterquam enim quod Neanthes
Cyziceni plurima fit apud auctores mentio , etiam
Porphyrius (unde Hieronymus illud quod hic dicitur
mutuatus est) in libris De carnium abstinentia
hoc pacto legit , cum inquit : περιόντες δὲ τὰ ἄγρια
ὡς φησι Νεάνθης ὁ κυζικῶς καὶ Ἀσκληπιάδης ὁ
κύπριος καὶ Πυγμαλίωνα , τὴν γὰρ μὲν φοίνικα
σιλίσαντα δὲ κυρίων , τὴν σαρκόφαγαν ἄλλο
δὲ χρέμα , ἐν τῆς τοιαύτης ὀργανομίας λέγει δὲ ἰ
Ἀσκληπιάδης ἐν τῷ ὡς κύπριος καὶ φοινίκης
Et par-

Et paulo post apud Hieronymum in eadem Epistola:
 Eubulus quoque qui historiam Mithrae multis vo-
 luminibus explicuit, narrat apud Persas, tria gene-
 ra Magorum, quorum primos qui sint doctissimi &
 eloquentissimi, excepta farina & holere, nihil am-
 plius in cibo sumere. Porphyrius in iisdem libris de
 Persis loquens, sic inquit: Δηπλωτο δὲ ἔτοι εἰς ἄν-
 θρα, ὡς φησὶ Σύμβολος, ὅτι τὰ Μιθραῖα ἰσορῶν
 ἐκ πολλοῖς βιβλίοις ἀναγράφει, ὡς οἱ περὶ τῆς λο-
 γιστικῆς, ἔτι ἐπίδειξιν ἐμφύχων, ἔτι φωνήων ἐμ-
 μύσει δὲ τῆς παλαιᾶς τῆς ζωῶν ἀποχῆς. In quibus
 tamen Porphyrij verbis notandum est male legi Σύ-
 βολος, pro Εὐβολος. Hæcque coniectura non solum Hie-
 ronymi, sed etiam ipsius Porphyrij testimonio con-
 firmatur, qui in libro De antro Nympharū sic scri-
 bit: Primum enim Zoroaster apud Persas, vnde nar-
 rat Eubulus, naturalem speluncam & fontibus sca-
 tentem in proximis Persidi montibus consecrauit, in
 honorem rerum omnium auctoris parentisque Mithrae.
 Similiter & quod paulo post apud Hieronymum se-
 quitur, à Porphyrio sumptum est. Hieronymi verba
 hæc sunt: Bardesanes vir Babylonius in duo dogma-
 ta apud Indos Gymnosophistas diuidit, quorum al-
 terum appellat Bragmanas, alterum Samaneos, qui
 tanta continentia sunt, ut vel pomis arborum iuxta
 Gangem fluium, vel publico oryza vel farinae alan-
 tur cibo: & cum rex ad eos venerit, adorare illos
 solitus sit, pacemque sue provinciae in illorum precibus

arbitrari sitam. Hec ille. Quia autem hanc histori-
 am Porphyrius ex Bardesane Babylonio pluribus
 verbis narrat, illam hoc loco subscribere supercede-
 bo, contentus solummodo ea inde delibare, quae ad
 Hieronymi locum illustrandum faciunt. Inquit ita
 Porphyrius: Ἰνδῶν γὰρ τὴ πολιτείας εἰς πολλὰ νε-
 μηδύς, ὅτι πλῆθος παρ' αὐτοῖς τὸ τῆς θεοσοφείας
 γυμνοσοφίας καλεῖν εἰώθεσιν ἑλλήνας, πῦλαι
 δύο αἰρέσεις· ἓν τὸ μὲν, Βραχμῆνες (ἠερῖται)
 δὲ, Σαμαναῖοι ἀλλ' οἱ μὲν βραχμῆνες, ἐκ γῆρας
 ἀγαθὸν ἔχοντες, ὡσπερ ἱερατεῖαν, τλω τοιαύτην θεο-
 σοφίαν· Σαμαναῖοι δὲ λογάδες εἰσιν, καὶ τῆς βου-
 δέντων θεοσοφείᾳ συμπληροῦντο. ἔχει δὲ τὰ κατὰ
 αὐτοῖς τῶν τὸν ἕβρον, ὡς βαρδιστάνης ἀνὴρ βασι-
 λώνιος, ὅτι τῆς πατέρον ἡμῶν γεγονώς ἐκ τῶν
 τοῖς ἀεὶ Δαμάδαμιν πεπεμημένοις Ἰνδοῖς ἀεὶ
 καίσαρα, ἀνέγραψεν. Πάντες γὰρ ὅτι. Εἰ γὰρ
 ἡμεῖς: ὁ δὲ βίος τοῖς Σαμαναῖοις ὅτι τοῖς. Ἐξ
 ἀλλήλων ἀγαθὸν ἔχοντες διμερούς ἐν τοῖς ἀεὶ
 λόγοις. ἔχουσι δὲ οἴκοις καὶ τεμερῆ ὑπὸ τῆ βασι-
 οἰκοδομηθέντα, ἐν οἷς οἰκονόμοι εἰσιν, ἀπότατοι
 λαμβάνοντες ἀπὸ τῆ βασιλείας εἰς τετρακ-
 σιῶντων. ἢ δὲ ἀπὸ τῆ βασιλείας ἡμῶν ὀρύζης καὶ ἀρπύ-
 ὀπώρας καὶ λαχάνων. καὶ εἰσελθόντων εἰς τὸ οἶκον
 ὑποσημαίνοντες κώδωνι, οἱ μὲν Σαμαναῖοι ἔχουσι
 οἱ δὲ ἀεὶ τὸν. ἀξαρμῶν δὲ πάλιν ἀγα-
 θωνίζου καὶ οἱ ὑπηρέται ἐκαστὸν βύβλιον δόντες, ἀπὸ
 γὰρ ἐκ ταυτῶν ἐκ εἰδήσιν, ἔχοντες αὐτοῖς τῆ ὀρύ-
 τῆ δὲ

Ant. Mura
 Varia Lectio
 LIII
 28

πρὸς δὲ δευτέρῳ ποικιλίας, προσίθε) τὸ λάχανον ἢ
ἢ ὀπώρας π. φαφέντες δὲ σωτήριαις ὅπῃ τὰς αὐτὰς
ἡλίβας ὄξιασιν. ἀλιυαίσι δ' εἰσὶ πάντες καὶ ἀκτὴ
μονες ἢ ποσέτον αὐτῆς τε καὶ τ' βραχμάνων σέβας
ἔχουσιν οἱ ἄλλοι, ὥστε καὶ τ' βασιλέα ἀφικεῖσθαι παρ
αὐτοῖς ἢ ἰκετεύειν ὄξιασθαι π. δὲ δευτέρῳ αὐτῶν τ'
καταλαμβαρόντων τὴν χώραν, ἢ συμβελεύσῃ τὸ
προσῆκόν. Hieronymus in eadem epistola: Euripi-
des in Creta Iouis ~~...~~ carnibus, sed
et coctis abstinuisse cibis refert. Hic rei sic me-
minit Porphyrius: μικροῦ με ἀρῆλθαι καὶ τὸ Εὐει-
πίδην ὠδραθεῖσθαι, ὅς τις ἐν κρήτη τῷ Διὶ προσφῆ-
ται ἀπέχεσθαι φησὶ δὲ τῶν. λέγουσι δ' οἱ καὶ τὸν
χρὸν προσ μίνω.

Φοινικοχυῖς παῖ τῆς τρεῖας
Τέκνον Εὐρώπας καὶ τῆς μεγάλης
Ζανός, ἀνάστων κρήτης ἑκατὸν πόλιέσθου
Ἡῶν Ζαθέης ναῖς προσλίπων,
Οὐδ' αὐθιγῆς τμηθεῖσα δορὸς
Στεφανῆς παρέχει χαλύβω παλέκει.
Καὶ ταυροδέτω κρηθεῖτ' ἀφικεῖς ἀρμούς
Κυπαρίσσι. ἀγνὸν δ' ἐβίσι τείνομεν δὲ εἰ
Διὸς ἰδαίης μύσης χυρόμεν,
Καὶ μὴ νυκπώλῃς Ζαγρίης βροταῖς
Τὰς τ' ἀμοφάροις δαίαις τέλεσταις.
Μηστὶ δὲροδάδας ἀναχῶν
Καὶ κουρήτων βάλχης ἐκλήθην ὀσιωθεῖς
Πάνδουκα δ' ἔχον εἰμαῖα, φούζω

Γένεσις ἰν γὰ βροτῶν καὶ νεκροθῆκης
Οὐ χειμπτόμενος. τὴν τ' ἐμφύχων
βρώσιν ἐδίδε ἀν παφύλαγμα.

Idem Hieronymus paulo post sic inquit : Xenocrati
philosophus de Triptolemi legibus apud Athenas
tria tantum precepta in templo Eleusina resacra scri-
bit: Honorandos parentes, reuerādos Deos, carnis
nō vescendū. Porphyrij verba hac sunt: ἡμῶν τῶν
ἀδελφῶν νομοθετῶν παλαιότατα τὰ
ρηθῆρα μὲν, ὅτι ἔρμιππος ἐν δούτερον ὡδὲ τῶν
νομοθετῶν γράφει τὰς. φασὶ δὲ καὶ Τειπτόλεμος
Διωαίοις νομοθετῆσαι, καὶ τῶν νόμων αὐτῶν, ἔχει ἐπι-
νοεῶν ὁ φιλόσοφος λέγει δὲ ἀμύχεν ἐλδοσὶν τῶν
δε. Γονεῖς τιμᾶν, θεοὺς καρποῖς ἀγάδων, Ζῆνα
σὺν ἁδῶν. Et paulo post idem Hieronymus Dicen-
chus in libris antiquitatum & descriptione Græci-
refert sub Saturno .i. aureo seculo, cum omnia hu-
mus funderet, nullū comedisse carnes, sed vniuersis
vixisse frugibus & pomis, quæ sponte terra gignebat.
Porphyrius huius rei sic meminit : ἡμῶν τῶν
μοῖς τῶν ὁμῶν καὶ ἀκείβως τὰ ἑλληνικὰ συναγαγόντα
ὅτι καὶ ὁ ὡειπατητῆρος Διαιαρχος ὅς τ' ἀρ γὰρ
βίον τ' ἐλλάδος ἀφηγέμενος, τοῖς παλαιῶν καὶ ἐν
θεᾶν φησι γελούτας, ἑλτίσις τε ὄντας φύσιν καὶ τῶν
σον ἐλκνότηας βίον, ὡς χρυσῶν γῆμος νομίζεσθαι τῶν
βαλλομεγίς ὡρὸς τοῖς νῦν, κισθῆλα καὶ φαιλοταπ
ὑπάρχοντες ὕλης, μηδὲν φονόσεν ἐμφύχων ὁ δὲ καὶ
τοῖς ποικταῖς πειρῶν ἄντας χρυσῶν μὲν ἐπορομαζέει
γῆμος

Ant. Mure
Varia Lectio
LIII
28

ἄσπρος Ἐσθλά δ' ἐ πάντα (λέγαν)

Τοῖσιν ἔλω· καρπὸν δ' ἔφερε ζείδωρος ἀεγυρα
 Αὐτομάτη, πολλὸν τε καὶ ἀφθονόν· οἱ δ' ἐθελήσασσι
 Ἡσυχοὶ ἔργ' ἐπέμενον, σιωπῶντο ἰσολοῖσιν πολέεσσιν.
 Ἄ δ' ἠὲ ἔξηγε μῦθος ὁ Δικαίαρχος τ' ἔπι κέονα βίον
 τοῖσιν εἶναι, Φισίον. Item Hieronymus alio loco eius-
 dem epistole: Charemon Stoicus vir eloquentissimus,
 narrat de vita antiquorū Aegypti sacerdotum, quod
 omnibus mūdi negotiis curisq; postpositis, semper in
 tēplo fuerint, & rerū naturas ac rationes sedere cō-
 templati sint, nunquā mulieribus se miscuerint, nū-
 quam cognatos & propinquos, ne liberos quidē vide-
 rint, ex eo tēpore quo cēpissent diuino cultui deser-
 uire. carnibus et vino se semper abstinuerint, propter
 tenuitatē sensus, & vertiginē capitis, quā ex paruo
 cibo patiebātur, & maximē propter appetitus libedi-
 nis, qui ex his cibis & ex hac potione nascūtur. Pane
 raro vescēbātur, ne onerārēt stomachū. Et si quando
 comedebāt, tusum pariter hysopū sumebāt in cibo, ut
 escam grauiorē illius calore decoquerēt. Oleum tamē
 in holeribus nouerāt, verūm & ipsum parū propter
 nauisē & asperitatē gustus leniendā. Quid loquar,
 inquit, de volatilibus, cum ouum quoq; pro carnibus
 vitauerint, & lac? Quorū alterū carnes liquidas,
 alterū sanguinē esse dicebāt, colore mutato. Cubile eis
 de foliis palmarū, quas baias vocāt, cōtextū erat: sca-
 bellū accliuē, & ex vna parte obliquū, in terra pro
 puluillo capiti supponebāt, bidui triduiq; inediā susti-
 nentes.

Ant. Mure
Varia Lectio
LIII
25

mentes. Humores corporis qui nascuntur ex otio et
mansione unius loci, nimia victus castigatione succu-
bat. Locus integer est apud Porphyriū lib. 4. quoniam
brevitatis causa adscribere supersedeo. quocirca
alia profero. idē itaq. auctor paulo supra sic inquit
Massagetae & Derbices miserimos putat, qui ap-
tatione moriantur, & parētes, cognatos, propinquos
cū ad senectā venerint, iugulatos deorāt, rectius
esse ducētes, ut a se potius quā a vermibus comē-
tur. Tibareni quōd dilexerint, senes suspēdūt in
tibus. Hircani volucris et canibus semininos pro-
ciunt. Caspij iisdē bestiis mortuos. Scythae eos qui
defunctis amati sunt, vivos infodiūt cū ossibus mor-
tuorū. Baētrici canibus ad hoc ipsum nutritis, obsequi-
senes: quod cū Alexātri praefectus Nicanor emēdare
voluisset, pene amisit provinciā. quē locū ab eodē Por-
phyrio mutuatus est, cuius haec sunt verba: ἰσχυροῦ
ροῦ Μασσαγέ) καὶ Δέρβικες ἀθλιωτάτους ἢ οἱ
οἰκείων τοῖς αὐτομάτως τελευτήσαντας. διὸ καὶ φη-
σαντες καὶ ἐθύσαν ἢ ἐσιώ) τὴ φιλατάτων τοῖς γρη-
ρακότας. Τιβαρῆνοι δὲ ζῶντας κατακρημνίσαντες
ἐχθυστάτω γέροντας. Τρκάνιοι δὲ καὶ Κάσσιοι. οἱ μὲν
οἰονοῖς καὶ κυσὶν ὠδραβάλλουσι ζῶντας οἱ δὲ τεθνεώ-
τες. Σκύθαι δὲ οὐκ ἐπιχρήσαντες ζῶντας, καὶ ἐπιχρη-
τῶσι τὴ πυραῖς, ἐς ἠγάπων οἱ τεθνεώτες μάστιγι καὶ
βακχίοι μὲν τοῖς κυσὶν ὠδραβάλλουσι ζῶντας τοῖς γρη-
ρακότας, καὶ τὴ ἐπιχρήσαντες καταλύσαντες Σασάνου
ὁ Αλεξάνδρου ὑπαρχος, μικρὸν τὸ ἀρχὴν ἀπέλασεν.

Anto-

Arnobij antiqua lectio defensa: nec non & Minutius Felix & Cyprianus ab eodem errore vindicati.

CAP. XVII.

SATIS reprehendi non potest quorundā superioris saculi temeritas, ne dicam audacia, qui quilibet in antiquis & classicis scriptoribus corrigere ac emendare ausi fuerunt, addendo, mutando, tollendo, pro libitu & arbitrio contra fidem omnium exemplarium, qua extant: cum praesertim nullam idoneam adferat causam, cur id ab illis factum sit, nisi quia aliter non intelligant. Sed quæ ista est impudentia emendare quæ nesciatis? docere alios velle, ipsos adhuc docendos? antiquam scripturam oblitescere, vestram licet falsam substituere velle? Atque hinc factum (proh dolor) ut in omnibus propemodum libris, nihil sanum & integrum relictum fuerit. Et si studium illud, siue cacœthes scribendi & emendandi eo quo cæperat pede perrexisset, vix scintilla antiquæ lectionis nobis reliqua fuisset. Sed illa consuetudo tandem (licet serius) tamen abolita est. Nolo dicere non esse licitū loca corrupta ex coniectura & ingenio emendare, quid enim ni? Sed pro libitu qualibet in textum, nulla addita ratione, ut lectio nostra pro vera & antiqua, sine ulla ulteriore & attentiore inquisitione & examinatione habeatur, admittere hoc est illicitum. In antiquis enim scriptoribus religiosè versari debemus, nec quia nos

mentem auctoris non intelligimus, idcirco locum
 mendo non vacat. Sed omnia malumus confunderi,
 & dicitur *ὁ ἀνοῦτος* (quod dicitur proverbio) miserum
 quam inscientiam atq. inscitiam nostram conficiet.
 Nihil intactum, nihil inexplicatum relinquere ac praeter
 rere volumus. Adeo belle nobis sapere videtur, et omnia
 scire, nihilq. ignorare, nos nec fugere. Quis ista?
 videlicet ut ostendam istius propemodum
 meritis unum extitisse, superioribus annis Sige-
 mundum Gelenium virum ceteroqui doctissimum
 fuerit enim quātuplus doctus, multis in rebus fa-
 rit oculatus & perspicax: ignoscant mihi tamen
 Gelenij manes, in hac re parum vidit, qui nobis ta-
 lem dedit Arnobium, qualem non agnosceret, apper-
 reuisceret Arnobius. Adeo singula mutavit, pe-
 uerit, corruptit, nihilq. intactum reliquit: & quod
 pessimum est, veram lectionem loco suo mouere, &
 peiorem substituere, saepe non dubitauit. & in
 totus, meo iudicio, fuit, ut sensum semper aliquem
 efficeret, de verbis nihil sollicitus. Sed quam res illa
 sit lubrica, & mali moris, omnes facile animadu-
 runt. praesertim cum nusquam ratione mutationis
 reddiderit. Non enim difficile est mutare, sed quod
 mutaueris te recte mutasse comprobare, hoc opus, &
 labor. Induci tamen non possum virum tantum &
 tam magna eruditionis, tam multarum linguarum
 peritum, quicquam temere, & ratione in consiliis
 non adhibita, fecisse: nisi fortasse aliud agendo huius
 auctori

Ant. Mure
 Varia Lectio
 LIII
 28

auctori operam nauarit, cum tamen hic auctor non partem hominis, nec dimidiatum, sed integrum hominem requirat. Eius autem temeritatis in credendo exemplum unum atque alterum in medium proferam, ne tam calumniandi, quam veritatis defendenda causa hac dixisse videamur, leuiq; de causa tanti viri manes lacerare. Libro enim primo aduersus Gentes Arnobius sic inquit: Desistite o resci in maledicta conuertere res ~~scilicet~~ nihil ei nocitura qui fecit, periculum allatura, sed vobis, periculum, inquam, non paruulum, sed in rebus eximiis, sed in precipuis constitutum. Siquidem res anima preciosa est, nec ipso se homini quicquam potest charius inueniri. nihil (ut memini) magicum, nihil humanum, prestigiosum aut subdolum, nihil fraudis delicti in Christo derideatis. quo in loco cum antea legeretur, nihil ut remini, i. ut vos arbitramini, ipse remini, mutauit in memini, nullo sensu, cum tamen sic legendo omnia optimè cohareant. videtur autem mihi non satis asecutus esse vim vocabuli, remini, quandoquidem etiam libro septimo illud è medio sustulerit, & quoddam suum propasuerit. Verba haec sunt: Vos pecorum sanguine, nos cadibus & maetationibus hostiarum gaudere, letari, & in gratiam cum hominibus remissis offensionibus redire opinatis: quae verba longè melius & concinnius antea legebantur, hoc pacto: & in gratiam cum hominibus remini offensionibus redire sopitis. Quis tam adeò iudicio

iudicio carens, qui haec non multo elegantiora exi-
 met. Virtus etiam idem Arnobius aliquoties
 vocabulo remini. ut lib. 4. Cum talia igitur pro-
 & flagitiosa prodigia, non in unum aliquem
 natum, sed in omnem pariter superiorem gen-
 quam esse vos remini, sine ullius exceptione
 audetis salva verecundia dicere, aut esse nos
 aut vos pios. lib. 3. Hocine est illud fastidiosum
 strum, sapientia ~~hanc~~ arrogans: qua despicitis
 rudes, & quos omnem scientiam remini rerum
 diuinarum patere. Ibidem paulo supra: Potest
 fieri, ut hi sint, quos esse non remini: & quos
 confiditis, in nulla inueniantur parte natura.
 Sin autem (ut remini) falsa est, & mendacis-
 terpolata fallacibus & c. Huius etiam temeritas
 deceptus esse videtur doctissimus vir Adrianus
 nius, quem honoris gratia nomino, qui eius auaritia
 ritate confusus, locum Cypriani in libro Quod
 Dij non sunt, emendare conatus est. Sed praestantis-
 sium Iunij verba in medium adducere, ex lib. 1. de
 uersariorum cap. 8. ubi sic inquit: Locus est apud
 diuum Cyprianum libro De idolorum vanitate,
 de prestigiis & impostura demonum, qui
 veritatis prodigium seducunt, agens, ita inquit.
 Et Magis inde est ad pernitiosa vel ludicra potentia-
 tus, quorum tamen praecipuus Sosthenes, forma Dei
 veri negat conspici posse, & angelos veros, sed
 eius dicit assistere. qui locus ita est à macula vni-
 canda,

Ant. Mureti
 varia Lectio
 LIII
 28

candus, hoc pacto scribendo: Et Magis (à dæmo-
nibus videlicet) est ad pernitiōsa vel ludicra poten-
tatus, quorum tamen præcipuus Hosthanes. Quam
interpolaturam ne quis ut arrogantem damnet, aut
in culpam vocet, conuinci potest Minutij Felicis ver-
bis, eadē de re, & eadem ferme lege cadentibus, libro
aduersus Gentes ultimo. Forum, inquit, Magorum
& eloquio & negotio primus Hosthanes, & ve-
rum Deum merita maiestate prosequitur, & ange-
lus id est, ministros & nuncios Deo, seu veri, eiusq;
venerationi nouit assistere. Præclara certè hæc est
coniectura, utpote profecta à viro doctissimo, cuiq;
libenter subscribere, & manibus pedibusq;, quod
cuique, in eius sententiam descendere velim: nisi
hæc lectio repugnaret omnibus veteribus libris.
Primo quidem apud Cyprianum in omnibus editio-
nibus legitur Sosthenes; præterquam in postrema
Morelij, quem Iunij emendationem secutum esse
opinor. Certè in veteri manu exarato codice, quem
mihi Petrus Daniel vir doctissimus pariter ac hu-
manissimus vtendum dedit, expressè legitur Sosthe-
nes. Et apud Minutium, quem Iunius ad confir-
mandam suam coniecturam adducit, in codice Ro-
mano, apertè legitur Sosthenes, pro quo Gelenius
substituit Hosthanes. Adeo ni veteres inter se
consentiant, & licet difficile fortasse inuentu
sit, qualis hic Sosthenes fuerit, tamen non te-
nere est hæc lectio reijcienda. Vt ut sit, totum
hoc

hoc eruditioribus indicandum relinquo, & in
 mis doctissimo Iunio.

Notatum Henrici Stephani *μνημονία*
ἀμαρτημῶν.

CAP. XVIII.

NON mihi, ut spero, vitio vertetur, si
 leuiores quaedam, in gratiam studiosorum (non
 enim sophis hac non scribimus) atque adeo carum
μνημονία ἀμαρτημῶν, ne alij deinceps con-
 uentis acquiescentes, decipiatur ac fallatur, hoc
 stro opusculo inserere ac inferre conati fuerim.
 Itaque vir nostri seculi doctissimus Henricus Ste-
 phanus, qui summo iure Typographorum
 appellari potest, inter fragmenta Alcaei refert
 hunc versum:

Αἰδῶς διασαὶ εἶσιν, ἢ μὲν ἔχαι, ἢ δ' ἄχθος οἴκων.
 idē auctoritate Plutarci, qui tamen hoc non
 siquidem ego hunc Plutarchi locum satis intellegi
 possum. Citat enim hunc versum, meo quidem
 cio, incerto, ut saepe alias, auctore. Esse autē
 vel vnus Euripides satis negabit, qui sibi hūc
 apud quem in Hippolyto coronato sic legitur:

εἰσὶ δ' ἠδοῦναι πολλὰ βίαι

μακρὰ τε λέχαι καὶ χολὴ, τερπνὸν κακόν.

Αἰδῶς τε, διασαὶ δ' εἶσιν, ἢ μὲν ἔχαι

ἢ δ' ἄχθος οἴκων.

Et ut hoc etiam addam, hic versus non ita legitur

Ant. Mureti
 Variar. Lectio
 LIII
 25

quod Plutarchum, quemadmodum adducitur ab Errico Stephano, sed hoc modo:

Αἰδώς τε διασαῖ δ' εἶσω, ἢ μὲν ἔργων ἔ. c. ut apud ipsum Euripidem legitur, ut lector omnino certus sit hunc esse versum Euripidis, non Calci. Et in castigationibus suis in Maximum Tyrium ad hunc locum: τὸ ἐστὶν ἀπέλατ' τὸ τ' Συρακουσῆς ἀντι-
 γὰ, τοῦς ὁμοῖα τοῦς ἀνοῦς, sic inquit: Vulgò hæc Heraclito adscribi solent, qui non Syracusius, sed Ephesus fuit. Hæc ille. Quo loco memori lapsus est vir doctissimus. Syracusij enim enigma nuspiam, quod sciam, Heraclito, sed Epicharmo Comico, qui fuit Syracusius, adscribitur. Quod si testimoniis auctorum hoc loco mihi agendum esset, infinita adducere atque adeò referre possem, sed in re nimium manifesta, minimeq; dubia, testimoniis uti supersedeo.

Lactantius tribus in locis ab eodem errore vindicatus. & alter eiusdem illustratus.

CAP. XIX.

SE D iam tempus est Lactantium etiam turpissima ac foedissima, quæ ei hætenus insedit, macula vindicare, præsertim cum iam coniecturam nostram veteres manu exarati codices confirmant ac comprobent. Itaque libro 7. cap. 16. sic inquit: Sibyllæ tamen apertè interituram esse Romam loquuntur, & quidem iudicio Dei, quod nomen eius habuerit inuisum,

inuisum, & inimica iustitia, alumnorum veritatem
 populum trucidavit. Hydaspes quoque, qui fuit Me-
 dorum rex antiquissimus, à quo annus quoque
 nomen accepit, qui nunc Hydaspes dicitur, admirabile
 omnium, sub interpretatione vaticinantis per
 memoriam posteris tradidit, sublatum in
 imperium, nomenq. Romanum, multo ante
 factus, quam illa Troiana gens conderetur. Et
 dem libro cap. 18. Hec ita futura esse, cum
 propheta omnes ex Dei spiritu; tum etiam vates,
 instinctu demonum cecinerunt. Hydaspes enim
 superius nominavi, descripta iniquitate seculi
 extremi, pios ac fideles à nocentibus segregatos,
 cum fletu & gemitu extensuros esse ad calum
 nus, & imprecaturos fidem Iouis. Iouem respice
 rum ad terram, & auditurum voces hominum,
 que impios extincturum &c. Et in diuinationum
 institutionum Epitome Cap. ultimo: Hec omnia
 vera; omnium consona administratione prædicitur
 cum eadem Trismegistus, eadem Hydaspes, eadem
 Sibylla cecinerint, dubitari non potest. Huiusmodi
 in locis pro Hydaspes, Hystaspes legendum, præter
 enim auctoritatem veterum codicum, etiam ex
 Lactantij verbis, satis est colligere, hunc locum
 corruptum, cum inquit: Hydaspes quoque qui fuit
 Medorum rex antiquissimus, à quo & annus nomen
 accepit, qui nunc Hydaspes dicitur, si mutata litera.
 Hystaspis hoc modo etiam meminit Clemens v.

Ant. Murea
 Varia Lectio
 LIII
 28

Siromatum, cum sic inquit: Librosq; Græcos sumite; agnoscite Sibyllam, quomodo unum Deum significet; & ea quæ sunt futura. Et Hystaspem sumite & legite; & inuenietis Dei filium multo clarius & apertius esse scriptum, & quemadmodum aduersus Christum multi reges instituent aciem, qui eum habent odio, & eos qui nomen eius gestant, & eius fideles, & eius tolerantiam & aduentum. Huius etiam meminit Agathias historicus lib. 2. ubi de Zoroastre agens, sic inquit: Sed huius temporis Persæ vetustos mores mutauere, alienisq; legibus utuntur ex Zoroastri Oromasdei disciplinis. Hic, inquam, Zoroastres, siue Zarades, duplici enim vocitatus est cognomine, quo tempore princeps fuerit, legesue tulerit, non satis est compertum. Nam Persæ ipsi nostri temporis, Hystaspis temporibus eum floruisse tradunt: quam ob causam res planè ambigua est, nec facile dignosci potest, an Dary pater, an alius quispiam hic fuerit Hystaspes, utcunque, hic Persarum magister, & magicæ inuentor. Hæc Agathias. Et Ammianus Marcellinus lib. XXIII. Magiam opinionum insignium auctor amplissimus Plato, Magiam esse verbo mystico docet, diuinorum incorruptissimum cultum, cui scientiæ sæculis priscis multa ex Chaldeorum arcanis Bactrianus addidit Zoroastres: deinde Hystaspes rex prudentissimus Dary pater, qui cum superioris Indiæ secreta fidentius penetraret, ad nemorosam quandam venerat

H
solitu-

solitūdinē, cuius tranquillis silentiis praesentia Britannorum ingenia potiuntur: eorumq; monitoria rationes, mundani motus & siderū, purosq; sacrorum ritus, quantum colligere potuit eruditus, ex his quae didicit, aliqua sensibus magorum infudit: quae cum disciplinis praesentendi futura per suam quaeque progeniem posteris aetatibus tradunt. Ex eorum saecula multa ad praesens una eademq; prosapia multitudo creata deorum cultibus dedicatur. Et Iulianus martyr in Apologia secunda ἰσχυρῶς ἔχει λέγειν, inquit: Σίβυλλα δὲ ἐν Ἰσραήλ, ἡρώσει δὲ τῶν ἀνάλωσιν ἵνα πρὸς ἑώρασαν. Et alibi in eadem Apologia: κατ' ἐνέργειαν δὲ τῶν Φαύλων δαυίδος, Δάνατος ὡς ἐδὴ καὶ τῶν Ἰσραήλων, ἢ Σίβυλλας, τῶν θεοφθόνων βίβλας ἀναγνωσούντων. Deq; his loquitur Celsus: nunc ad alteram capitis partem accedamus locumq; aliū eiusdem auctoris illustremus. Lucianus itaque lib. 1. cap. 10. de Aesculapio agens inquit: Aesculapius & ipse non sine flagitio Apollinis natus, quid fecit aliud diuinis honoribus dignum, nisi quod sanauit Hippolytum? mortem suam habuit clariorem, quod à Deo meruit fulminari. Hunc Tarquinius De illustribus viris disserens, incertis parentibus natum, expositum, & à venatoribus inuentum, canino lacte nutritum: Chironi traditum, didicisse medicinam: fuisse autem Messenium, sed Epidauri moratum. Hac ille. Ad quae interpres multa ex diuersis, tam Graecis quam Latinis

Ant. Murea
 Varia Lectio
 LIII
 28

tinis auctoribus, in medium adfert, sed ita parum ad
 rem, ut propositi operis oblitus fuisse videatur.
 Cum enim de Aesculapio longam & prolixam vult
 texere historiam, nihil de eo dicit quod adfert La-
 ctantius ex Tarquutio, licet ille Tranquillum, nulla
 addita ratione, legat. Itaque quod nos alias apud
 Theodoretum ex Apollodoro annotavimus, huic loco
 multum lucis allaturum spero. Eius autem haec sunt
 verba: *Atque ut ad alias que transeam, testis
 est Apollodorus Aesculapium ab aliis quidem exi-
 stimatum filium Arsinoes, ab alijs vero Coronidis,
 qua clandestino violentoque Apollinis congressu praeg-
 nans effecta, editum deinde infanctem exposuisse
 dicitur. Hunc vero ait Apollodorus, a venatoribus
 casu repertum, raptumque ab altricis canis uberibus,
 Chironi Centauro delatum fuisse, ibique enutritum,
 medicae arti operam impendisse, cuius in Trica, Epi-
 dauroque civitatibus experimenta prima ediderit.
 Haecenus ille. Qualis hic Tarquitijs fuerit, non-
 dum indagare potui: certum tamen est Tarquitijs
 haec ab Apollodoro mutatum esse.*

Plutarchi locus in vita Alexandri Magni
 expensus.

CAP. XX.

GRAVISSIMVS auctor Plutarchus in vi-
 ta Alexandri Magni de Gynnosophistis ab Alexan-
 dro captis, agens, praeclearam quandam narrat hi-
 storiam

storiā, quam propter elegantiam non grauius
 totam inserere. Ea autem sic se habet: Ex Gym-
 sophilus qui Sabae deficiendi auctores fuerant, et
 plurima mala Macedonibus parauerant, decem
 coepisset, qui arguti in respondendo, succinctorum
 replicanda questione essent, quaestiones eis ambigua
 proposuit: qui primus non recte dissoluit, quod
 interrogabatur, eum se reliquos ita deinceps ordine
 terfecturum, ~~minitans~~: iudiciumque, ea de re
 nat. marinus, committens. Primus plures ne
 esse an mortuos, putaret interrogatus, viuos res-
 dit: mortuos n. non amplius esse. Alter, marinus
 terra maiores aleret bestias, terra inquit: eius enim
 pars est mare. Tertius, quod animantium esset callidius-
 simū, id ait, quod ab homine nondum est cognitum.
 Quartus, qua ratione Sabae defectionem per-
 sisset, ut, inquit, aut bene viueret, aut male moreretur.
 Quintus, diemne an noctem prius extitisse
 arbitraretur: Dies, ait, vno die prior fuit, et
 rante responsionem rege, addidit, necessario quaestio-
 nibus ambiguis propositis, obscuras etiam fieri re-
 sponsiones. Sextus, qua ratione aliquis efficere posset
 ut maximè diligeretur: Si, inquit, optimus sit, pro-
 tamen terribilis. Septimus, quonam pacto aliquis
 ex homine fieri posset Deus, respondit, Si quid fa-
 ciat, quod homo facere nequeat. Octauus, mors an
 an vita sit robustior. Vita, dixit, ut que tot malis
 perferat. Vltimi, cum percunctaretur Alexander,

Ant. Murea
 Varix Lectio
 LIII
 28

quousque homini viuendum putaret, responsio fuit, tantisper dum mortem non putaret. Conuersus inde rex ad iudicem, sententiam ferre iussit. cumq; is unum alio deterius respondisse pronunciarat: Ergo, inquit, tibi primo moriendum est, ita iudicati. Nequaquam, ait ille, siquidem, o rex, tibi constes, qui eum te interfecturum primo loco dixeris, qui omnium pessime respondisset. Qua in historia hoc mihi sub-obscurum esse aliquantum est, quod tertius interrogatus ab Alexandro, quod animum esset callidissimum, responderit, id quod ab homine non est cognitum. Græcè sic sonat: ποῖον ἔστιν Ἰωῶν πανουργότατον, ὃ μὲν γὰρ τῶν νῦν εἶπε, ἀνδρῶν οὐκ ἔγνωεν. nec fortasse immerito, solutio enim quaestionis magis obscura est, quam ipsa quaestio. Quare cum aliquando in Clementem Alexandrinum, qui hunc Plutarchi locum ad verbum propemodum (suppresso tamē nomine) in medium adfert, incidissem, repperi hac verba apud illum paulo aliter legi, & longè alio sensu, nimirum hoc modo: ὃ δὲ ἔτιος ποῖον ἔστιν Ἰωῶν πανουργότατον, ὃ μὲν γὰρ νῦν ἐκ ἐγώων, εἶπεν, ἀνδρῶν. Quam certè lectionem ego nullo modo rejiciadam puto, quādoquidem sensum longè meliorem & apertiorē adfert. Et cum eam multis auctorum exemplis confirmare possem, unius Euripidis testimonio contentus ero, qui sic inquit de hominis calliditate:

Βεγχὺ τοι δέσος ἀνέεγς,

H 3

Ἀλλὰ

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Ἀλλὰ ποικιλίας τραπίδων
 Δαμά Φύλα πούτου
 Χρονίωντ' ἀειρώντε παυδύματα.

De Caelo Cereris, deque eo Hieronymi &
 Arnobij loci emendati.

CAP. XXI.

HIERONYMVS libro 2. ad Iovinianum
 inquit: De ciborum sibi placent abstinentia, quasi
 non & superstitio gentilium Cossum matris Deum
 obseruet & Isidis. Idem eodem libro: Quomodo
 autem virginitati vera non praeiudicat imitatio
 virginum diaboli, ita nec veris ieiuniis Cossam Cy-
 besis & Cybeles, & quorundam ciborum in aeterna
 abstinentia, maximè cum apud illos ieiunium panis
 sanguine carniuum compensetur. Hi loci tanquam
 & integri ab omnibus interpretibus praeiitii sunt.
 & praecipuè à Mariano Victorio viro Italo, qui
 pro omnibus suis in Batauos conuictus, hos & simi-
 les locos nobis emendasset ac illustrasset, maiorem
 certè laudem à litterarum studiosis reportaturus.
 Solus autem Caelius Rhodiginus vir doctissimus, &
 multa lectionis, hunc locum insigniter corruptum
 & deprauatum animaduertit: qua quidem in re li-
 benter illi assentior, sed in emendatione sua non
 Sed audiamus ipsum. Hieronymus in Iovinianum
 De ciborum sibi placent abstinentia, quasi non &
 superstitio gentilium Cossum matris Deum obseruet
 & Isidis.

Ant. Murea
 Varia Lectio
 LIII
 28

& Isidis. Qua tamen in parte haud dissimulandum
 arbitror, locum insigniter interpolatum videri: pri-
 mum orationis structura, cur enim dicatur Matris
 Deum Cossus & Isidis, si eum in cibis aspernantur
 Deorum sacris mancipati: porro nec conuenit si sacrum
 intelligas. Quid enim Aegyptiis cum Cossis? In Pon-
 to quidem & Phrygia vermes albos & obesos, qui
 in gello capite sunt, & nascuntur in lignorum carie,
 pro magnis rebus paterfamilias exigit. At in-
 quit mox Hieronymus: Coge Syros, Arabos, ut ver-
 mes Ponticos glutiant, ita eos despicient, ut muscas
 millepedes & lacertos. Quod si ad Isiacos Romana
 urbis referendum putes, quoquo te torqueas frige-
 bit excellenter. Alicubi scriptum reperias costum,
 non cossum. Mendo non caret hoc quoque, sed ad
 verum gradus est. Nam subolet à Hieronymo Graece
 scriptum, ἀγαστον, id est, ciborum abstinentiam, velut
 ieiunium, ubi nil vel parum praegustes, ac vilius.
 Extat verbum apud Pollucem, exponitur à Suda.
 Cybaleos verò & Isiacos luctus ratione cibis absti-
 nuisse propter Atym & Osirim amissos, evidens
 coniectatio est Augustini libro sexto Ciuitatis diui-
 nae, & Lactantij libro primo. Quod igitur de sidi-
 rio concupita rei factitarunt Dea, imitabantur sa-
 cerdotes, aut quisquis sacra coleret. Proinde di-
 citur rectè ageuston matris Deum Isidis. Ieiunia in
 veteri religione seruata, in libro de Osiride ac Iside
 Plutarchus docet, ac in Deorum natura Phornutus.

Haecenus ille. Nimis longè hic à vero aberravit.
 Ego minima mutatione legendum iuraverim hoc
 modo: quasi non & superstitio gentilium Castum
 matris Deum obseruet & Isidis. & alio loco: ubi
 nec. verè ieiuniis Castum Isidis & Cybeles &
 Ad quam coniecturam confirmandam non parum
 momenti erit, quod Blondus in Historia sua
 Hieronymi locum citans aperte legat: Castum ma-
 tris Deum & Isidis. unde colligo hanc esse anti-
 huius loci lectionem, quam quidam postea non intel-
 ligentes, quia esset Castum, alij in Costum, alij in
 Cossium, alij in Cossorum mutarunt. Præterea
 Tertullianus in libro De ieiunio hæc nostram lectio-
 nem confirmat, inquit: Sed bene quod in nostris
 Xenophagiis blasphemias ingeris, Casto Isidis & Cy-
 beles, eas adæquas. Non parum etiam hanc lectionem
 confirmabunt verba Festi, quæ mihi indicavit de-
 Etissimus vir, ac mihi amicissimus Ludovicus Carrus
 I. C. Verba Festi hæc sunt: Minuitur populo luctum
 ædis dedicatione: cum Censores lustrum condiderunt:
 cum votum publicè susceptum soluitur: priuatis au-
 tem, cum liberi nati sunt: cum honos in familia ce-
 nit: cum parens, aut liberi, aut vir, aut frater ab
 hoste captus domum redit, cum desponsa est; cum
 propiore quis cognatione, quam is qui lugetur, natus
 est: cum in casto Cereris est, omnique gratulatione.
 Iam nulli opinor dubium erit, quin Castum apud
 Hieronymum legendum sit. Sed iam magna rursus
 exori-

Ant. Murea
 Variorum Lectio
 LIII
 28

exoritur quæstio de Casto quid sit? Nam Antonius Augustinus dicit, De Casto Cereris mihi non liquet. tamen non licere à lugentibus Cerealia celebrari, docet Linius lib. 22. Et Iacobus Ræuordus in libro Variarum, adducens Festi verba, inquit: De Casto Cereris mihi non liquet, nisi fortè per Castum Cereris nimiam castitatem illam intellexerimus, qua viduas Africanæ Cereri olim adstitisse, scribit ad uxorem lib. 1. hunc in modum Tertullianus. Ceterum viduas Africanæ Cereri adstistere scimus, durissima quidem obliuione matrimonij adlectas. Nam manentibus in æternum viris, non modo thoro decedunt, sed & alias, eis utique videntibus, loco suo insinuant, adempto omni contactu, usque ad oscula filiorum. Et sic quidem Castum Cereris ea forma veteres dixisse videri possunt, quo Castum pro re casta, sacrum pro re sacra, diuinum pro re diuina, & sic deinceps, sumitur. Hac ille. Nec mihi certe, quid post tantos viros, de Casto Cereris dicam, satis constat. Interim tamen illud facile apparet, nefas fuisse, imò illicitum eo tempore, quo ieiunium & sacra Cereris celebrabantur, pane vesci, vel ex ipso Hieronymo, qui inquit: Maximè cum apud illos ieiunium panis sagina carniū compensetur. Et alio loco in epistola De institutione filie: Displacent mihi in teneris maximè ætatibus, longa & immoderata ieiunia, in quibus iunguntur hebdomades, oleum in cibo ac poma vetantur. Experi-

H s mento

mento didici, asellum in via cum lassus fuerit, in
 uerticula querere. Faciant hoc cultores Isthmii &
 Cybeles, qui gulosa abstinentia Phasides aues, & in-
 manentes turtures vorant, ne scilicet Cerealia
 contaminent. Atque hoc ieiunium, & hanc
 nis abstinentiam videntur antiqui appellasse Cereris
 Cereris, ut manifestè satis constat ex lib. 5. *de
 by*, cuius verba eo libentius referam, quòd, quo
 locus in eis corruptus, ex codice Romano sit emenda-
 dus, lectori eadem opera inuicabo. sic igitur *de
 by*: Quia pectoribus applodentes palmas, & cum
 crinibus Galli? nonne illos referunt in memo-
 riam lucretis, quibus mater turrita cum *Agdella*
 chrymabili puerum profecuta est ciuitatu? *de
 temperatus fabae alimonio panis*, cui rei dedisti
Castus: nonne illius temporis imitatio est, quòd
 se numen ab Cereris fruge violentia mæroris ab-
 nuit? Sic habent omnia exemplaria à Gelenio
 tuta: sed legendum pro, *Quid temperatus fabae alimonio
 panis*, ut habet vetus codex Romanus; *Quid
 temperatus ab alimonio panis*, id est, abstinentia
 Ceres à victu panis. Præterea dies illos quibus
 illa colere ac celebrare moris erat, *Castos* vocabatur,
 ut ex verbis Marini Neapolitani antiqui scriptoris
 in libro quem Procius inscripsit, in *de
 vias* colligitur: τὰς δὲ ὑπεροχὰς ὠδῶν ποσειδῶνος
 ἢ καὶ ὠδῶν ποσειδῶνος φρουρὴν ἀποδιδουμένης
 κασιέας ἐκείνου μύθος ἦν ἡνδρῶν.

Plata

Ant. Murea
 varia Lectio
 LIII
 28

Plutarchus & Strabo ab eodem errore vindicati.

CAP. XXIX.

PLUTARCHVS in libro *περὶ τῆς μὴ ῥεῖαν*
ἰλιμετρατῶ Πυθίαν, inquit: ὁ δὲ Πίνδαρος ἀκού-
 σαις φησὶ τῆς θεοῦ τὸν καὶ μόνον ἔμουσικὴν ὀρθάν ἔχ-
 ῖν ἰδύων ἔδῃ ἔφυφεραν οὐδὲ ὅτι κικλασμηδύλω τοῖς μέ-
 λουσιν. quem locum Xylander asterisco notans, mendo-
 no carere sine dubio suspicatus est, nec immerito. Ego
 autem sublata unica particula locum integrum red-
 dam, hoc modo legendo: ἀκούσαις τῆς θεοῦ τὸν καὶ
 μόνον μουσικὴν &c. particula enim οὐ sensum totum
 peruertit, quod autem sic sit legendum, satis constat
 ex sequentibus, ἰδονὼν γὰρ ἔφευγεται τὸ ἀπαθεῖς
 ἔχον. Si quis autem huic nostrae opinioni fidem
 derogat, adducam Aristidis similem locum ex ora-
 tione pro Quatuoruiris, ubi de eadem sententia
 Pindari disputatur, hoc modo: Quapropter ut Pla-
 tonem optimum quoque anthyrambicum Pœtam li-
 benter facio, ita nec possum de Pindari Dithyram-
 bis, secundum Platonis criminationes sentire, non
 tantum quo videam dithyrambos ipsos esse firmio-
 res ac viriliores, quam ut ille cuiquam cedere vi-
 deatur: sed & quod in hymnis dum calamitates
 ac fortuna mutationes, qua ex omni memoria con-
 tingerant, describit, Cadmum ait Apollinem audi-
 nisse rectam musicam proponentem. Ex quo fit, ut
 Pindarus quoque rectam amet musicam. quam verò
 amat, eam procul dubio tractat. Neque enim quam
 Apolli-

Apollini tribuit, eam ipse negligat, & aliam scitu-
tur is, qui semper Apollinem & Musas inuocat.
Eiusdem Pindarici dicti meminit & idem Pindar-
chus in libro $\omega\epsilon\lambda\ \delta\ \epsilon\alpha\ \pi\mu\alpha\lambda\omega\ \chi\upsilon\ \chi\omicron\gamma\omicron\nu\iota\alpha\varsigma$. $\tau\omicron\lambda\lambda\eta$
Harmonia agens sic inquit: $\delta\ \delta\epsilon\ \tau\omega\ \Pi\iota\upsilon\delta\alpha\rho\alpha\ \tau\omicron\mu$
 $\sigma\alpha\iota\varsigma\ \tau\omicron\ \delta\ \pi\iota\kappa\eta\delta\ \phi\omicron\nu$

Aρμός τις ξείνοισιν ἀνὴρ, ὅδε καὶ φίλος ἀείδει
ὄναρμος ἰαν δ' ἦλός ἐστι τὴν ἀρετὴν ἠγέμενος. $\tau\omicron\lambda\lambda\eta$
καὶ αὐτὸς ὁ Πίνδαρος τὸ θεῶν ἐπακούσας
ἀνομήαν ἐπιδένοντος τὸν κάδμον. Hunc locum
similiter asterisco notauit interpres: qui quomodo
rectè sanari possit, rationem nullam video, nisi
quis velit etiam hinc particulam οὐκ tollere,
eiusq; locum substituere μουσικῶν, & pro ἐπακού-
τος, ἐπακούσας, & pro ἐπιδένοντος, ἐπιδένον-
τος legere. atque ita legendo similem hic locum
sum cum superiori habebit. nimirū hoc pacto: Cad-
mum audiuisse Deum virilem Musicam proponen-
tem. Nam ut à Turbeno hic locus est versus, $\tau\omicron\lambda\lambda\eta$
inde sensus elici potest, cum sic vertit, Velut & ipse
Pindarus Cadmum ostentans audiente Deo virtute
negat. nec multo melius Xylander hoc pacto: $\tau\omicron\lambda\lambda\eta$
& ipse alicubi Pindarus ait Deo exaudiente virtute
& c. Cadmum significans. Et quemadmodum
hic οὐ & οὐκ integrā loca peruertunt, sic non minus
eadē particula Strabonem aliū sensum habere facit.
Strabo n. loquēs de Delo, inter cetera adducit hunc
locū Pindari, quē integrū propter elegantiam adscribit.

Hr

Ant. Muret
Varia Lectio
LIII
28

Ἦν γὰρ τὸ πάριθεν, ἔφορητὰ φησὶν ὁ Πίνδαρος,
 Κύμασι τε, παντοδαπῶν ἀνέμων ῥιπαῖσιν,
 Ἀλλὰ καὶ ὁ γῆρος ὁ πόντος ὀδυῦναισι θεῖαις ἀλγυτο-
 κοῖς ὀπιβαίνῃν, (ρίων.
 Δὴ τὸ τέσσαρες ὄρθαι περιμενῶν ἀπώριστῶν ἔσο-
 Ἄν δ' ὀπι κρηναῖ ἡγεδὼν πῆξαι ἀδαμαντοπέδι-
 λοι κίονες.

Ἐῖδα τέκοισα βυδαίμων' ἐπόφατο γῆραν.

Apud quem extra omnem controversiam legendum est, ἦν γὰρ τὸ πάριθεν φορητὰ ἔσθ. vult enim dicere, hanc insulam primò fuisse vagam & errabundam, postea immobilem factam propter Latona partum. Ad hunc locum Pindari, ut hoc etiam obiter mononeam, alludit alibi Plutarchus, cum sic inquit: πῶ δὲ γῆρος καὶ Πίνδαρον, ἀδαμαντοπέδιλοι κίονες πῆξουσι.

lanum primum omnium æreos nummos cudi-
 disse auctoritate antiqui cuiusdam scripto-
 ris confirmatum: eiusque nummi figura è
 tenebris eruta. CAP. XXIII.

PLURIMUM certè debent bonarum literarū
 & antiquitatis studiosi præclaro viro Ioanni Sam-
 buco, qui ad studia iuuanda natus esse omnino vide-
 tur, ad eò nullis laboribus nec sumptibus parcēs om-
 nibus prodesse conatur. & ex cuius Bibliotheca, quā
 habet antiquissimis, & optimis auctoribus instru-
 ctissimam atque ornatissimam, non secus atque ex
 equo

equo Troiano optimi quique auctores in lucem pro-
 dierunt, atque etiam num quotidie prodeunt, et
 ter cetera praecleara sua antiquitatis monumenta
 ita pridem in lucem edidit libellum quendam, in
 uo illum quidem, sed praeclearis & raris numis-
 tum figuris refertum. Et in eo, ut ad rem ueniam
 inter alias figuras & hanc repperi.

Ant. Muret
 Variar. Lectio
 LIII
 28

Cumq; diu multumq; deliberassem, cuiusnam ha-
 nummi figura esset, diuinaui tandem hoc nummum
 esse antiqui illius Iani, qui primus in Italia regnauit
 dicitur, quiq; primus aesum nummorum introductum.
 Diuinationemq; meam comprobari postea inueni
 insigni et memorabili quodam loco qui legitur apud
 Athenaeum in fragmento 15 libri Dipnosoph. quod
 primu superioribus annis a Guilielmo Caetero fratre
 meo publicatum est. In eo itaque loco repperi Iani
 primum coropae inuentorem fuisse, primumq; re-
 multuarios pontes, nauisq; inuenisse, ac primum
 areum nummum consignasse. Compluresq; idcirco
 ciuita-

civitates in Gracia, in Italia, in Sicilia bicipitem figuram in nummis imprimere solitos fuisse, ex altera vero parte vel pontem, vel coronam, vel navigium, ut in huius nummi figura etiam cernere est: in una enim parte caput biceps est in altera navigium. Sed praestat ipsum Athenai locum in medium adducere: Ἐπεὶ δ' ἐν αὐτῷ τῆς λόγου ἐσμὸν, συμβαλέμεν τι μέλος ὑμῖν εἰς ἔρσητα καὶ τὴν κυθήμιον ποιητῶν, ὅτι Ἰανὸς ὁ παρ' ἡμῖν θεός, ὃν καὶ πατέρα φεραγορόμορον, φερότος εὐρε σέφανον; ἰσορεῖ δὲ τὸ Δωκεῖον ὁ κερκυραῖος ἐν τῷ περὶ λίθων, γραφῶν ἔπος. Ἰανὸν δὲ λόγος ἔχει δι φερόσωπον γερονέναι, τὸ μὲν ὀπίσσω τὸ δ' ἐμφερόθεν ἔχοντα φερόσωπον· ἀπὸ τῆς καὶ τὸν Ἰανὸν ποταμὸν, καὶ τὸ ὄρος Ἰανὸν ὀνομάζεσθαι, καθιπέσαντος αὐτῆς ὅπῃ τὰ ὄρη. φερότον δὲ καὶ σέφανον εὐρεῖν καὶ χεδίας καὶ πλοῖα, καὶ νόμισμα χαλκοῦ φερότον χαιρέξαι. διὸ καὶ τῆς καὶ τῆς ἑλλάδα πολλὰς πόλεις, καὶ καὶ τὰ Ἰταλίαν, καὶ Σικελίαν ὅπῃ τὸ νόμισματος ἐγχαράττει φερόσωπον διέφραλον, καὶ ἐν πατέρε μέρεσι ἢ χεδίαν ἢ σέφανον ἢ πλοῖον. *Hactenus ille.*

Porphyrj locus emendatus.

CAP. XXIII.

CIRCUMFERUNTUR libri quidam Porphyrij philosophi doctissimi, De abstinentia animalium, mali admodum in multis locis habiti, & propterea interpretem nondum nacti: quorum in secundo *manicula*

Ant. Mureti
Varia Lectio
LIII
28

cula non leuis in excusis libris, haectenus in seculi
nos quantum in nobis erit, eluere conabimur, quod
praestiterimus, & conatui nostro successus non de-
cerit, bene est. sin minus, conatus noster non erit re-
ciendus. Sed iam ad opus nos accingamus, ac prout
ipsius auctoris ut vulgo leguntur verba, in locum
proferamus: Διὸ θεῶς μὲν οἱ ἐν μεσοταίοις θεοῖσι
οικήσαντες, μηδενὸς ἀπαρχόμενοι μηδ' ἐρύσσοντες
ἀναρπάσοι κατ' ἐκείνων ἐγγύοντο τὸ χρόνον ὅτι ἀνθρώπων
πῶς καὶ ἔτε τοῖς οἰκουμέναις, ἔτε τὸ πόλιν, ἔτε τὴν
οικήσεων θεμέλιον ἔξαιφνης ἐδ εἰς ἄρδην ἰδύμενοι
ἔβειν γὰρ ἀτάταλον ἐν ἐθέλεισιν ἰσχύν, ἐδ' ἀθανάτοισι
θεοῖσι θεραπύειν ἠθέλον, ἐδ' ἰδεῖν μεγάροισι ἰεράσι
ἐπὶ βωμοῖς. ἢ θεῖμις ἀθανάτοισι. ποιητῶν ἀνθρώπων
ζῶντος κενίδης ἔκρυψε χολέμενος ἐνέκα πινυ
ἰδύμενοι μεγάροισιν ἐδ' ἀπὸ χρόνου τούτοις ἔβειν
περὶ δίκαιον. Hic locus ut corruptissimus, et
etiam diu multumq; me iorsit, penitius tamen
introspecta, cognoui statim dissecti (ut ait ille) mem-
bra poetae. Itaq. paucis vocibus mutatis, locus in-
ger erit, nimirum si pro ἰδεῖν, legatur ἔρδεν, &
pro ἢ, ἢ, & pro ἀθανάτοισι, ἀνθρώποισι. Versus au-
tem poeta ad quos alludit, sunt Hesiodi in Operibus
ubi de argentea etate his verbis agit:

ἔβειν γὰρ ἀτάταλον ἐν ἰδυόμενοι
ἀλλήλων ἀπέχεον, ἐδ' ἀθανάτοισι θεραπύειν
ἠθέλον, ἐδ' ἔρδεν μεγάροισι ἰεράσι ἐπὶ βωμοῖς
ἢ θεῖμις ἀνθρώποισι κατ' ἠδέα. τοῖς μὲν ἔπειτα

Ζῶς κενίδης ἐκρυψέ χολέμερος, ἐνεκα πιας
 Οὐκ ἐδίδωυ μὲν ἀρεσι θεοῖς, οἱ ὄλιγον ἔχουσι.

Arnobius emendatus & illustratus.

CAP. XXV.

EST locus quidam apud Arnobium lib. sexto, multis & maximis mendis deformatus, quem iam in integrum omnino suo nitore restituere, ut nostrum non est ingenij, sic alios oratos & obsecratos volumus, ut huic loco ingenij sui vires intendere volunt, est enim dignus vindice nodus. Nobis hoc tempore suffecerit unico mendo hunc locum liberare, erroresq; alios indicare. Nam hunc locum quemadmodum hodie legitur, ἢ τίς ἢ ἰδεῖς, ut Græci loquuntur, animaduertet. Locus itaq; Arnobij est: Ridetis temporibus priscis Persas fluvios coluisse, memoralia ut indicat scripta, informe Arabes lapidem, acinacem Scythia nationes, ramum Progenes Thespios: lignum Carios pro Diana indolatum: Pessinuntios silicem pro matre Deum, pro Marte Romanos hastam; Varronis ut indicant Musæ: atq; ut Aethedius memorat, ante usum disciplinamq; fictorum, puteum Samios pro Iunone: & abstinetis a risu, cum pro dijs immortalibus sigilliolis hominum & formis supplicatis humanis. Sed antequam ad reliqua accedamus, unum prius locum emendare conabimur, qui est: Atq; ut Aethedius memorat, ante usum disciplinamq; fictorum puteum Samios pro Iunone. Hic locus diu multumq; me suspensum tenuit,

tenuit, nec quodnam huic loco remedium afferri
 inuenire poteram: insolens enim & inauditū, ut
 adeo ἠδύδοξον esse mihi videbatur, dicere Samos
 puteū pro Iunone coluisse. sed paulo post inueni
 meptis Alexandrini locum, unde hic sumptus est
 plurimi alij, ubi sic legitur: καὶ τὸ δὲ Σαμίαις ἠδύδοξον
 φησὶν Ἀέθλιος, ἀεὶ τρεῖς μὲν ἦν σαρῖς, ὅσπερ ἐστὶν
 ἀεὶ ἑλέως ἀρχόντος ἀνδρῶν ἑοιδῶς ἐχέοντο. Quod
 cum communicassem cum doctissimo mihiq; amantissimo
 viro Ouerthofiano, cuius ille, quod ego
 Nimirum locū Arnobij esse corruptū, & ex Clemente
 te emendandū, cuius ego hoc difficile factū putarem
 metuens à veteri & antiqua receptaq; lectione
 gius discedere, ille mihi ex tempore pro sua eruditione
 & ingenij alacritate, veram ex antiqua scriptura
 rā lectionem vnica tantū addita litera, ostendit
 legendū pro puteum, pluteum. quam sanè coniecturam
 non potui non probare, quandoquidem pluteum
 idem significare quod apud Clementem σαρῖς, non
 sit dubium. Et hanc eius tam eruditam coniecturam
 non solum comprobat locus Clementis, sed etiā
 Eusebij Casariensis, in quē postea incidi, ex libro
 Evangelica preparātionē. & licet locus ille admodum
 sit corruptus, tamen quae ad hanc quāstionem pertinent,
 inde facile colligi poterunt. Eius autē haec sunt
 verba: Ἡ ἑστὶ δὲ καὶ Σάμοις ξύλων εἶχον εἰδῶς
 φησὶ καλλιμάχος.

Οὕτω σκέλμιον ἔργον εἰς ἔθρον, ἀλλ' ἐπὶ τῷ

Ant. Murer
 Variaz Lectio
 LIII
 28

Δὴ νεόγλυφον ὡ' ἰαζ' θεῶν ἠδ' αὖ σαπίς.
 ὡδ' ἔδ' καὶ διδρύνοντο θεῶς τότε. Non autē hoc fuisse
 nonum & inauditum, priscis illis seculis, quibus
 nondum pictores aut figuli erant, testatur etiā Ter-
 tullianus, eruditus cum primis & antiquus scriptor,
 in libro aduersus Gentes: ubi sic inquit. Sed & qui
 crucis nos religiosos putat, confectus deus noster erit,
 dum lignum aliquod propitiatur, viderit habitus dū
 materia qualitas eadem sit: viderit forma, dum id-
 ipsum Dei corpus sit, & tamen quantum distinguitur
 a crucis stipite Pallas Attica, vel Ceres farrea, qua
 sine effigie rudi palo & informi ligno prostat. Et
 Lucanus lib. 3.

—Tum plurimā nigris

Fontibus unda cadit, simulacraque mæsta Deorum
 Arte carent, caesisque extant informia truncis.
 Et Clemens Digestorum primo: ὅπῃ γ' οὐδ' ἀχέ-
 ραθλίαι τὰς τ' ἀγαλιώτων χροῖς, κίονες, ἰς ἀντες αἱ
 παλαιὸν ἔσεθον τοῦτοῖς ὡς ἀφιδρύνοντα τ' θεῶν. idem
 etiam declarat locus præclarus qui est apud Athenæū
 lib. 14. quem propter elegantiam non grauabor ad-
 scribere. Parmeniscus Metapontius & genere &
 diuinitis ceteros antecessores, velut Simus, lib. 4. Delia-
 dis restatur, cum in Trophonij locum descendisset ac
 ascendisset, postea nō amplius ridere poterat. cum de
 hac re oraculum percunctaretur, ei responsum fuit:
 Derisu me percunctaris, difficilis vir,
 Ipsa tibi mater dabit, hanc venerare reuersus.

Cum speraret hic igitur, cum reuersus esset in patriam, se esse risurum, atque nihilo amplius rideret, existimans se deceptum esse, forte venit in Delum, omniaque quae erant in insula admiratus, ad Latone imaginem venit, atque cum existimaret matris Apollinis statum aliquam esse eximiam, ubi eam ligneam ac deforme vidit, praeter opinionem risit, Deique responsum percipiens, aegritudineque liberatus, magnifice Deum laudibus coedecauit. Haec ille. Si omnia eius rei caeterorum testimonia in medium adducere, atque adhaerere merare vellem, dies me deficeret. Quare his praesens supra adductis contentus ero. Et licet haec ita se habeant, non possum tamen dissimulare, me reperisse aliquibus temporibus antiquos etiam puteos colunt, ut ex 8. Strabonis planum faciam, ubi sic legitur: In puteis autem quatuor insignes habentur, quos eximia veneratione colunt, qui in aquarum puritate abundantiā inducunt. Sed hoc tamen momenti non est, ut locum Arnobij mendo putem. Iudicent alij. Iam ad secundam promissam accedamus. Verba Arnobij haec sunt: Ramum Proconnesium Thespios. in Romana codice legitur, Ramum Proconnesium Athespios. Lilius Giraldus quodam in loco haec verba adducens, sic citat: Ramum Proconnesium Athespios. apud Clementem, unde hic locus sumptus videtur, sic legitur: ἡ δὲ ἡθαιεσπία ἡραξ ἐστὶν ἀπὸ τοῦ πρώτου ἐκκενομηδίου. Sic ad hunc locum nihil aliud quod afferam habeo, nisi variam & diuersam lecturam.

Ant. Muret
Varia Lectoria
LIII
28

lectionem: quod eò libētius feci, ut postea lector magis doctus & ingeniosus, veram ex his lectionem aliquando elicere possit; licet difficile hoc futurum existimem, sine ope alicuius veteris codicis.

Orphei versus duobus locis in Georgij Cedreni Annalibus notori suo restituti.

CAP. XXVI.

GEORGII Cedreni Annales studiosè perlegens ac percurrens, nō ita longè à principio incidī in hunc de Orpheo locum, qui sic se habet: Ἐν τούτοις χρόνοις τῶν Γεδεών, ἡ Ὀρφείδης ὁ Θεός ὁ λυρικὸς ὁ βρυώσιος, ὁ σοφώτατος καὶ φιλοσόφος ποιητής, ὁ δὲ ἐξέθετο θεογονίαν καὶ κόσμου κτίσιν, καὶ ἀνθρώπων πλάσσειαν· εἰρηκῶς ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς σωταίματος αὐτοῦ, ὅτι ἐξ ἰδίας ἐνθυμήσεως οὐκ ἐξέθετο πᾶσι θεῶν, ἢ τῆς κοσμοκτισεως. ἀλλ' αἰτησαμένης αὐτῆ μαθεῖν πᾶσι τῶν Φοίβε Πάναος ἡλίου θεογονίαν, καὶ τῶν τῆς κοσμοκτισεως, καὶ τίς ἐποίησεν αὐτῶν, ἐκφέρει γὰρ ἐν τῇ αὐτῆς ἐκθέσει ὅλα ποιητικῶν εἴχων, οὕτως:

Ὡς ἀνείξῃς Λητώϊς ἡ ἐκατηέολε φοῖβε κραταίε.

Ὡς δὲ ἅπαντα ἡμέρας ἡ ἐ, ὅ τὰ πάντα πόρρωθεν ἐν ταῖς ἀκτῖσι σου τοξόων, ἀμίαντε καὶ δισσατέ.

Πάνδερες, θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀνάσων.

Ὡς τὰ πάντα ὅπιβλέπων θνητῶν καὶ ἀθανάτων βασιλεύων.

ἢ λη χρυσέοισιν ἀειθέ μιν περὺ γαστρῶν.

I 3

ἢ λη

ἦλθε πρῖαις εἰς τὸν ἀέρα ὑψέμενε πέρυξι.

Δωδεκάστω δὴ τλώδε πρὸ σου ἔκλυον ὀμῶδες.

Σεῖο φαρμάξ. σὲ δ' αὐτὸν ἐκνήβλε μαρτυροῦσθαι.

Quibus in versibus videor mihi nescio quid im-
fluxa ac fucinaribus olfecisse: quod ipsum hic sicut
in nullo modo praterire, sed cum ipsius poetae in-
diolis communicare volui. Quare penitus pueri
Orphæi versus considerans ac perpendens, depre-
hendi trium priorum versuum glossas, seu Gramma-
torum interpretationes in cōtextum irrepisse, non
prioris versiculi.

Ω' ἀνάξ ἀντὶς ἡεῖ ἐκνήβλε φοῖβε νεγταῖς,
glossa est hoc quod sequitur, Ω' δ' εἰσωτα ἡμῶδες
ὁ τὰ πάντα πῶρῶθεν ἐν ταῖς ἀντίσι σου πρὸς
ἀμῖαντε καὶ δῖωατὲ. Secundi versiculi

Πάνδερες, θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀνάσων,
hæc est interpretatio: ὁ τὰ πάντα ὀπιλέσων ἐπι-
τῆς καὶ ἀθανάτων βασιλεύων. Tertij verò versiculi

ἦλθε χρυσέοισιν ἀφ' ἑμέμενε πέρυξασιν. *glossa est*
ἦλθε πρῖαις εἰς τὸν ἀέρα ὑψέμενε πέρυξι. Idem etiam
genus glossemat is deprehendi in alio Orphæi loco, qui
paulo post ab eodem in medium profertur: locus hæc
est: Περὶ δὲ τῶν ταλαπῶρον χροῖς τῆς ἀνθρώπων
ὁ αὐτὸς Ὀρφεὺς εἰσέθετο ποιητικῶς σίχους πῶλλους
ἀφ' ὧν εἰσὶν οὗτοι:

Θῆρες τ' οἰωρήτε βροτῆς τ' ἀλητώσια φύλα
• Θηρία, ὄρνεα, τῆς ἀνθρώπων τὰ κατὰ φύσιν
μῦθ' ἔθνη.

Α' 28

Ant. Mureti
Varia Lectio
LIII
28

Ἄχθεια γῆς εἰδῶλα τετυγμένα,
 Εἰδότες ἔτε κακοῖο θεροσερχομένοιο νοῆσιν,
 Φράδμονες ἔτε ποῖον μάλ' ἄπορ ρέψαι κακότητος,
 Οὐδ' ἀγαθοῦ παρόντος ὅπως ρέψαι καὶ ἔρξαι,
 Ἀλλὰ μάττω ἀδαήμονες ἀθερόνητοι.
*ubi etiam prioris versiculi explicatio est illud quod
 sequitur: Ονειρία, ὄρνεια, ἡδ' ἀνθρώπων τὰ καταγα-
 λισκόμνα ἔειπν. Atque hac hæctenus.*

FINIS.

In his Variarum lectionum libris, cum
 fidē orthodoxa pugnat nihil. Bru-
 xellæ 1573. 27. Nouembris.

I. Schellinck,
 P. S. Nicolai.

Ant. Muret
Varia Lektion
LIII
2 f